

WINKELCENTRUM AARHOF

GEMEENTE ALPHEN AAN DEN RIJN

Archeologisch bureauonderzoek
Winkelcentrum Aarhof in Alphen aan den Rijn
Gemeente Alphen aan den Rijn

Opdrachtgever	BRO Amsterdam Rhijnspoorplein 38 1018 TX Amsterdam
Rapportnummer	12140.002
Versienummer²	1
Datum	31 augustus 2021
Vestiging	Zuid-Holland Max Euwelaan 21-29 3062 MA Rotterdam 088 - 5001600 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	De heer drs. A.J. Wullink
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer ir. F.F.J.M. Top
Paraaf	

© Econsultancy bv, Rotterdam

Foto's en tekeningen: Econsultancy bv, tenzij anders vermeld.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Econsultancy aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

ISSN: 2210-8777 (Analoog rapport)

ISSN: 2210-8785 (Digitaal rapport E-depot)

² Versie 1 betreft een rapport waarvan geen beoordeling van de bevoegde overheid is ontvangen, bij versie 2 is het rapport wel beoordeeld door de bevoegde overheid.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS PLANGEBIED

Projectcode	12140.002	
Toponiem	Winkelcentrum Aarhof	
Opdrachtgever	BRO Amsterdam	
Gemeente	Alphen aan den Rijn	
Plaats	Alphen aan den Rijn	
Provincie	Zuid-Holland	
Kadastrale gegevens	Gemeente Aarlanderveen, Sectie C, percelen 6299, 6300, 6422, 6423, 6458, 6459, 6863 en 7086 (deels)	
Omvang plangebied	Circa 1,6 ha	
Kaartblad	31C (1:25.000)	
Coördinaten centrum plangebied	X: 105540 Y: 460415	
Bevoegde overheid	Gemeente Alphen aan den Rijn Postbus 13 3440 AA Woerden	██████████ E: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Deskundige namens de bevoegde overheid	Omgevingsdienst Midden Holland ██████████ Postbus 45 2800 AA Gouda	██████████ ██████████@odmh.nl
Onderzoeksmelding ARCHIS3	5071218100	
Archeoregio NOaA	12: Hollands veen- en kleigebied	
Beheer en plaats documentatie	Econsultancy, Rotterdam; Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland	
Uitvoerders	Econsultancy, drs. A.J. Wullink	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is onder meer gecertificeerd voor protocollen 4001, 4002, 4003 en 4004 van de BRL SIKB 4000. Verder is Econsultancy lid van de Nederlandse Vereniging van Archeologische Opgravingsbedrijven (NVAO). De leden van de NVAO bieden kwalitatief hoogstaand archeologisch onderzoek. Het lidmaatschap is een waarborg voor kwaliteit en betrouwbaarheid. Tevens is Econsultancy aangesloten bij de Vereniging van Ondernemers in Archeologie (VOiA). De VOiA behartigt de belangen van meer dan 100 bedrijven in alle takken van de archeologie.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving. Een booronderzoek wordt in het algemeen uitgevoerd door het steekproefsgewijs onderzoeken van de bodem, waardoor het, op basis van de resultaten van een booronderzoek, onmogelijk is garanties af te geven ten aanzien van de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. In dit kader dient ook opgemerkt te worden dat geraadpleegde bronnen niet altijd zonder fouten en volledig zijn. Daar Econsultancy voor het verkrijgen van historische informatie afhankelijk is van deze bronnen, kan Econsultancy niet instaan voor de juistheid en volledigheid van deze informatie.

SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van BRO Amsterdam een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het Winkelcentrum Aarhof in Alphen aan den Rijn in de gemeente Alphen aan den Rijn. De initiatiefnemer heeft het voornemen om het winkelcentrum te renoveren en ook woningbouw te plegen. Het bureauonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een planologische quickscan voorafgaand aan een bestemmingsplanwijziging. Bij het opstellen van het bestemmingsplan moet ook inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat in het plangebied restgeul- en oever op beddingafzettingen van de Oude Rijn en restgeulafzettingen van de Aar worden verwacht. Met name langs de Aar en ter plaatse van de restgeul van de Oude Rijn worden ophooglagen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd verwacht. Aan het maaiveld wordt een modern ophoogpakket verwacht, met een dikte van circa 1 m. De noord- en westkant van het plangebied liggen ter plaatse van historische bebouwingslinten die zijn ontstaan vanaf de 18^e eeuw en mogelijk al in de Late Middeleeuwen.

De top van de oeverafzettingen en de ophooglagen hebben een middelhoge tot hoge verwachting voor archeologische resten uit de periode Romeinse tijd – Nieuwe tijd. Aan de noord- en westkant worden restanten van steenbouw uit de Nieuwe tijd verwacht.

Op dit moment kan nog geen antwoord worden gegeven op de vraag of eventuele archeologische waarden zijn vergraven of niet. Dit is afhankelijk van de dikte van het aanwezige ophoogpakket en de funderingswijze en -diepte van de bestaande bebouwing. Aanvullend bronnenonderzoek naar funderingen van de bestaande bebouwing en naar gegevens uit bodemonderzoeken heeft uitgewezen dat er een geroerd, dan wel opgebracht zandpakket aanwezig is met een dikte van 50 cm tot meer dan 3 m en dat de bestaande bebouwing waarschijnlijk voor een groot deel in dit pakket is gefundeerd. Maar uiteindelijk heeft het aanvullend onderzoek te weinig opgeleverd om een bindende uitspraak te kunnen doen over de aard en de dikte van de het opgebrachte/geroerde pakket of over de funderingswijzen. Vooralsnog zal bij een toekomstige bestemmingsplanwijziging de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3' gehandhaafd moeten blijven. Dit betekent dat voorafgaand aan toekomstige vergunningplichtige bodemverstoringe werkzaamheden dieper dan 30 cm -mv en groter dan 100 m² eerst verder onderzoek moet worden gedaan. Dit vervolgonderzoek kan pas plaats vinden na de sloop van de (bovengrondse delen van de) bestaande bebouwing en zal dan bestaan uit archeologische begeleiding van sloop- en graafwerkzaamheden (definitieve opgraving, variant archeologische begeleiding), al dan niet voorafgegaan door een verkennend/karterend booronderzoek (inventariserend veldonderzoek, verkennende/karterende fase, door middel van boringen). Een definitieve opgraving, variant archeologische begeleiding, moet worden uitgevoerd aan de hand van een door de gemeente goedgekeurd Programma van Eisen (PvE). Wij adviseren ook om de uitvoering van het verkennend/karterend booronderzoek (inventariserend veldonderzoek, verkennende/karterende fase door middel van boringen) op te nemen in het PvE. De uitvoering van het archeologisch onderzoek conform PvE kan dan als randvoorwaarde worden meegenomen in vergunningverlening.

Bovenstaand advies is van Econsultancy. De resultaten van dit onderzoek zullen eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Alphen aan den Rijn), die vervolgens een besluit of en in welke vorm vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	BUREAUONDERZOEK	2
2.1	Doelstelling en onderzoeksvragen	2
2.2	Methoden	2
2.3	Afbakening en huidige situatie van het plangebied	3
2.4	Toekomstige situatie	3
2.5	Aardwetenschappelijke gegevens	4
2.6	Historische en historisch-geografische gegevens	5
2.7	Archeologische gegevens	7
2.8	Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	9
3	CONCLUSIE EN ADVIES.....	11
	LITERATUUR.....	12
	BRONNEN	13

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1 Gespecificeerde archeologische verwachting.

LIJST VAN AFBEELDINGEN

- Figuur 1. Ligging van het plangebied
- Figuur 2. Het plangebied op de kadastrale kaart
- Figuur 3. Het plangebied op een luchtfoto
- Figuur 4. Sloop en nieuwbouw
- Figuur 5. toekomstige situatie
- Figuur 6. Het plangebied op de bedinggordelkaart van Cohen e.a.
- Figuur 7. Het plangebied op de Limes-kaart van Van Dinter.
- Figuur 8. Maaiveldhoogte in het plangebied
- Figuur 9. Het plangebied op historisch kaartmateriaal
- Figuur 10. Bouwjaar en monumentstatus
- Figuur 11. Archeologische waarden en onderzoeken
- Figuur 12. Gemeentelijke beleidskaart
- Figuur 13. Gespecificeerde archeologische verwachting

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken
- Bijlage 2 Archeologische onderzoeken
- Bijlage 3 Vondstmeldingen

1 INLEIDING

Econsultancy heeft in opdracht van BRO Amsterdam een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het Winkelcentrum Aarhof in Alphen aan den Rijn in de gemeente Alphen aan den Rijn. De initiatiefnemer heeft het voornemen om het winkelcentrum te renoveren en ook woningbouw te plegen. Het bureauonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een planologische quickscan voorafgaand aan een bestemmingsplanwijziging. Bij het opstellen van het bestemmingsplan moet ook inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht.

De noodzaak tot archeologisch onderzoek vloeit voort uit het Verdrag van Malta (1992), de Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2006) en de Erfgoedwet (2016).

Het archeologisch onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek (KNA-protocol 4002, hoofdstuk 2) en een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, door middel van boringen (IVO-O; KNA-protocol 4003, hoofdstuk 3). Op basis van de resultaten van het onderzoek en in relatie tot de geplande bodemverstoringen wordt geadviseerd of en in welke vorm vervolgonderzoek nodig is (hoofdstuk 4).

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in mei 2021 door A.J. Wullink (senior KNA-prospector). Het rapport is gecontroleerd door ir. F.F.J.M. Top.

2 BUREAUONDERZOEK

2.1 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het bureauonderzoek is om een antwoord te vinden op de vraag wat de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied is. Om deze vraag te beantwoorden wordt een inventarisatie gemaakt van bekende aardwetenschappelijke, archeologische en (cultuur)historische gegevens. Aan de hand deze inventarisatie wordt het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

2.2 Methoden

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform KNA-protocol 4002³, volgens specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport weergegeven volgens specificatie LS06. Daarnaast wordt het onderzoek uitgevoerd conform het opgestelde beleid voor archeologisch onderzoek binnen de gemeente Alphen aan den Rijn.

Binnen dit onderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening van het plangebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01);
- beschrijving van de huidige en toekomstige situatie (LS02);
- beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03);
- beschrijving van bekende archeologische en historische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04);
- opstellen van een gespecificeerde verwachting (LS05).

Bij het uitvoeren van deze werkzaamheden zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- het Archeologische Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- geologische kaarten, geomorfologische kaarten en bodemkaarten;
- relevante (wetenschappelijke) literatuur en historisch kaartmateriaal;
- de recente topografische kaart (schaal 1:25.000);
- recente luchtfoto's;
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- de archeologische verwachtingskaarten van de gemeente Alphen aan den Rijn.

³ SIKB, 2018

2.3 Afbakening en huidige situatie van het plangebied

Afbakening

Het plangebied ligt in het centrum van Alphen aan den Rijn, ten oosten van de Oude Rijn en ten zuiden van de Aar en beslaat een groot deel van het gebied tussen de Aarkade in het noorden, de Vest in het oosten de Van Boetzelaerstraat in het zuiden en de Van Manderslostraat in het westen. Het plangebied ligt in de kadastrale gemeente Aarlanderveen, sectie C en beslaat percelen 6299, 6300, 6422, 6423, 6458, 6459, 6863 en 7086 (deels). De oppervlakte van het plangebied is circa 1,6 ha. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuren 1 en 2.

Het onderzoeksgebied is het gebied binnen een straal van circa 500 m rondom het plangebied, waarbinnen informatie wordt verzameld om tot het archeologisch verwachtingsmodel te komen.

Huidige situatie

In het plangebied ligt het winkelcentrum Aarhof, een van de eerste overdekte winkelcentra van Nederland, gebouwd in 1973. De bebouwing van het winkelcentrum beslaat ongeveer 1,3 van de 1,6 hectare van het plangebied. In het zuidwesten ligt een expeditiehof, met daarboven een parkeerdek. Het is niet bekend waarmee het expeditiehof is verhard. Ook in het zuidoosten van het plangebied ligt een, met klinkers verharde, laad- en losruimte. Rondom de ingangen aan de zuid-, west- en noordkant is het gebied verhard met tegels. De huidige situatie is te zien in figuur 3.

Vigerend beleid

Volgens het vigerend bestemmingsplan *Alphen Stad – eerste herziening*,⁴ uit 2012 heeft het plangebied een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 3'. Volgens de bijbehorende planregels is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm –mv.

Milieukundige situatie

Om inzicht te krijgen in de milieukundige situatie in het plangebied, is het Bodemloket geraadpleegd. Hieruit bleek dat in het plangebied een grondwaterverontreiniging door VOCL aanwezig is geweest. Deze verontreiniging beslaat een groot deel van het plangebied en is inmiddels gesaneerd. Een restverontreiniging wordt nog gemonitord.

2.4 Toekomstige situatie

De initiatiefnemer heeft het voornemen om het winkelcentrum te moderniseren, maar ook om woningen, openbare ruimte en parkeergelegenheid te creëren. Ook worden de expeditiehoven verbeterd. Om dit alles mogelijk te maken wordt een deel van de bestaande bebouwing gesloopt (zie figuur 4). De nieuwbouw zal een iets grotere footprint hebben dan de bestaande bebouwing. De nieuwe situatie is weergegeven in figuur 5.

In deze fase van de planvorming zijn geen exacte verstoringsoppervlaktes en -dieptes bekend. Uit het schetsontwerp kan worden afgeleid dat er geen parkeerkelders worden aangelegd. Vooralsnog wordt uitgegaan van een fundering op palen en een maximale ontgravingsdiepte tot 1 m –mv.

⁴ www.ruimtelijkeplannen.nl

2.5 Aardwetenschappelijke gegevens

Het plangebied ligt in het Hollands veen- en kleigebied. De landschappelijke vorming van dit gebied gaat terug tot de laatste ijstijd, het Weichselien (115.000 – 10.000 jaar geleden). Tijdens het koude Pleniglaciaal (73.000 – 13.000 jaar geleden) worden hier door een vlechtende Rijn en Maas grove, grindhoudende zanden van de Formatie van Kreftenheye afgezet. Tijdens het warmere het Bølling-Allerød-interstadiaal (13.000 – 11.000 jaar geleden) worden op deze zanden overstromingskleien afgezet. Deze kleien vormen de zogenaamde Laag van Wijchen binnen de Kreftenheye Formatie.⁵ Het pleistocene landoppervlak ligt tussen -12 en -10 m NAP.⁶

In de loop van de huidige warme periode, het Holocene (vanaf 10.000 jaar geleden), ontstaat in dit gebied, onder invloed van de Holocene zeespiegelstijging en de daarmee gepaard gaande stijging van de grondwaterspiegel, een uitgestrekt veenmoeras. Dit veenmoeras wordt doorsneden door de Rijn en Maas, die voortdurend hun loop verleggen. Hierdoor ontstaat een netwerk van fossiele rivierlopen, beddinggordels. De zandige beddinggordels en de bijbehorende oeverafzettingen liggen relatief hoog in het landschap en vormen daardoor, totdat ze worden afgedekt door jongere sedimenten, potentiële woonlocaties. In de laaggelegen komgebieden tussen de verschillende beddinggordels wordt komklei afgezet of vindt veengroei plaats. Door doorbraken van oeverwallen worden in het komgebied ook crevasses gevormd. Deze zandige afzettingen vormen ook potentiële woonlocaties. In het veengebied tussen de verschillende rivierlopen wordt zo nu en dan komklei afgezet. Alle Holocene rivierafzettingen van de Rijn en de Maas worden tot de Formatie van Echteld gerekend.

Volgens de beddinggordelkaart van Cohen e.a. (figuur 6) ligt het plangebied op de beddinggordel van de Oude Rijn. Deze rivier is vanaf circa 3780 v. Chr. tot de afdamming van bovenloop, de Kromme Rijn, bij Wijk bij Duurstede in 1122 n. Chr. actief geweest. Tot het begin van de jaartelling vormt de Oude Rijn de hoofdafvoer van de Rijn. Daarna wordt deze functie overgenomen door de Waal en de Lek en wordt de beddinggordel een stuk smaller. Het plangebied ligt op de noordoever van deze middeleeuwse beddinggordel. Ten noordoosten van het plangebied komt de meandergordel van de Aar uit op die van de Oude Rijn. De Aar is van oorsprong een perimariene crevasse die tussen 700 v. Chr. en 50 n. Chr. sedimentvoerend is geweest. Nadat de Oude Rijn in de Romeinse tijd aan belang inboet, komt er ook een einde aan de sedimentatie van de Aar, die daarna als veenrivier blijft bestaan.

Volgens de Limes-kaart van Van Dinter (figuur 7) ligt het plangebied vermoedelijk op de overgang van een lage oeverwal langs de restgeul van de Oude Rijn, naar een middelhoge oeverwal.

Het plangebied wordt door de ligging in de bebouwde kom van Woerden niet afgedekt door de Geomorfologische kaart van Nederland en door de Bodemkaart. Ook het Actueel Hoogtebestand (AHN3; figuur 8), biedt door de ligging in de bebouwde kom weinig informatie over natuurlijke landvormen. Het maaiveld ligt in het plangebied rond 0 m NAP. Ten zuiden en oosten van het plangebied ligt het maaiveld rond -0,6 m NAP. Het historisch centrum aan de westkant van de Oude Rijn ligt rond 1 m NAP.

⁵ Mulder e.a., 2003

⁶ Vos & De Vries, 2015

2.6 Historische en historisch-geografische gegevens

Bewoningsgeschiedenis en historisch kaartmateriaal

De bewoningsgeschiedenis van Alphen aan den Rijn wordt, inclusief bronvermeldingen, uitgebreid beschreven op Wikipedia en op de site van het Erfgoedhuis Zuidholland.^{7, 8}

In de prehistorie worden met name de relatief hooggelegen verlaten beddinggordels of crevasses bewoond. De oeverwallen van actieve rivierlopen, zoals de Oude Rijn in die periode, zijn minder geschikt voor bewoning, door het wederkerend overstromingsgevaar. Dit verandert in de Romeinse tijd. De Rijn vormt dan de grens, de *limes*, van het Romeinse rijk. De *limes* wordt versterkt met een stelsel van forten, *castella*, die op regelmatige afstand van elkaar worden aangelegd. Deze *castella* werden verbonden door een militaire weg, de zogenaamde *limesweg*. Rondom de *castella* ontstonden nederzettingen, *vici*. Ook Alphen aan den Rijn is, in 40 n. Chr., ontstaan als een *castellum*, *Albaniana*, met daaromheen een *vicus*. Zoals op de Limes-kaart van Van Dinter (figuur 7) is te zien, lagen het *castellum* en de *vicus* op de zuidoever van de toenmalige Rijn-loop, ten westen van het plangebied en tegenover de monding van de Aar. De kaart laat verder zien dat de meeste archeologische resten uit de Romeinse tijd op de zuidoever zijn gevonden, maar dat ook op de noordoever enkele archeologische waarnemingen zijn gedaan. Het *castellum* wordt rond 270 n. Chr., tijdens de crisis van de derde eeuw, opgegeven.

De bewoning rondom het *castellum* gaat vermoedelijk in de Vroege Middeleeuwen door. In de 9^e eeuw wordt op de locatie van het *castellum* een kerk gebouwd. Vanaf de Oude Rijn wordt in de Late Middeleeuwen het omliggende veengebied ontgonnen. In de 13^e eeuw wordt Alphen voor het eerst genoemd in historische bronnen en is er sprake van een grafelijk hof met kasteel. Het gebied op de noordoever van de Oude Rijn, ten zuiden van de Aar hoort in de Late Middeleeuwen tot de heerlijkheid Aarlanderveen. Het gebied ten noorden van de Aar hoort bij de heerlijkheid Oudshoorn. De beide bijbehorende dorpen worden voor het eerst in de vroege 14^e eeuw genoemd.

De situatie aan het eind van de 17^e eeuw is weergegeven in figuur 9A. Alphen aan den Rijn stelt dan als nederzetting weinig voor. Te zien zijn de hof en de kerk, met daaromheen enkele erven. Op de noordoever van de Rijn, langs de Lage Rijndijk (de Lage Zijde) en de Aar liggen enkele erven. Bij het plangebied liggen bruggen over de Aar en de Oude Rijn. In het plangebied lijkt geen sprake te zijn van bebouwing.

Aan het begin van de 19^e eeuw (figuur 9B) is de situatie behoorlijk veranderd. Langs de Lage Rijndijk, de huidige Van Manderslootstraat, is een bewoningslint ontstaan. Ook langs de Aarkade liggen een aantal erven. Een deel van de lintbebouwing ligt in het plangebied. Het zuidoostelijke deel van het plangebied is in gebruik als weiland.

Na een fusie van Alphen aan den Rijn met de gemeentes Oudshoorn en Aarlanderveen in 1918, maakt het plangebied deel uit van de gemeente Alphen aan den Rijn.

Rond 1940 (figuur 9C) is er weinig veranderd, maar in 1950 (figuur 9D) heeft de bebouwing op de noordoever van de Rijn zich uitgebreid. De Boetzelaerstraat is aangelegd en ook hierlangs staan huizen. Het deel dat buiten de bebouwingslinten valt, wordt nu gebruikt voor glastuinbouw. Rond 1970 (figuur 9E) heeft de bebouwing zich verder uitgebreid, maar in het plangebied is weinig veranderd. In 1973 wordt het winkelcentrum gebouwd en ontstaat de situatie zoals weergegeven in figuur 9F.

⁷ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Alphen_aan_den_Rijn_\(plaats\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Alphen_aan_den_Rijn_(plaats))

⁸ <https://geschiedenisvanzuidholland.nl/locatie/geschiedenis-van-alphen-aan-den-rijn>

Bouwhistorische waarden

In figuur 10 is de ouderdom van de verschillende panden in en rondom het plangebied gegeven. Zoals hiervoor al is gebleken is het gebied rondom het plangebied in de 18^e eeuw bebouwd geraakt. Het oudste nog aanwezige pand is een herenhuis uit het laatste kwart van de 18^e eeuw (Rijnkade 11). De woningen ten zuiden van dit huis dateren uit de tweede helft van de 19^e eeuw. De panden Rijnkade 5, 6 en 11 zijn bouwhistorische Rijksmonumenten. Volgens de monumentbeschrijving dateren de panden Rijnkade 5 en 6 uit de late 18^e eeuw. Ook op de hoek van de Aarkade en de Van der Manderslostraat staat een pand uit de tweede helft van de 19^e eeuw. Aan de zuidkant van het plangebied, tussen de Van Manderslostraat en het plangebied liggen twee panden uit de tweede helft van de 19^e eeuw, waaronder de synagoge aan de Samuel Aardewerksteeg 11. De synagoge is ook een rijksmonument. De rest van de bebouwing dateert uit de 20^e en 21^e eeuw en heeft geen bouwhistorische waarde.

Het winkelcentrum dateert uit 1973. De bouwvergunningen zijn in het gemeentearchief geraadpleegd. Het gaat om zeven dozen met toegangsnummer 110.1.27 en inventarisnummer 1423. Tijdens het archiefbezoek, op 8 juli 2021, bleek dat het archief veel dubbele dossiers en tekeningen bevatte. Bovendien betrof het gros van de tekeningen het pand van de HEMA, dat niet wordt herontwikkeld, en van het kantoorpand dat op de plek van het de nieuwe bibliotheek heeft gestaan en waarin ook het archief is gehuisvest. Uit de tekeningen van de HEMA blijkt dat het bouwpeil op circa 1,2 m NAP ligt en dat dit pand een kruipruimte heeft tot 100 cm -Peil en een liftschaft tot 150 cm -Peil. Het pand is op 95 palen gefundeerd. Aangezien het maaiveld op circa 0 m NAP ligt, betekent dit dat de funderingen min of meer op het bestaande maaiveld zijn aangelegd en er dus betrekkelijk weinig verstoring van het maaiveld heeft plaats gevonden. Over de te slopen laagbouw is in het dossier weinig te vinden. Er zijn enkele plattegronden, maar geen tekeningen die iets zeggen over eventuele ontgravingsdieptes. Enkele schematische dwarsdoorsneden wijzen er op dat de funderingen tot zo'n -1 m NAP zijn aangelegd. Al met al bieden de tekeningen weinig inzicht in de te verwachten verstoring door de bouw van het winkelcentrum, maar op basis van de beperkte gegevens lijkt deze verstoring wel mee te vallen.

Bodemverstoringgegevens milieukundige onderzoeken

In het plangebied zijn diverse milieukundige onderzoeken uitgevoerd. Om te trachten inzicht te krijgen in bodemverstoringen in het plangebied zijn de boorgegevens in deze rapporten bestudeerd. Als indicatie voor de mate van verstoring is gekeken naar de aanwezigheid en dikte van puinhoudende lagen. Hierbij moet worden opgemerkt dat op basis van de milieurapporten niet kan worden beoordeeld of er sprake is van modern of historisch puin, dus meer dan een indicatie is het niet.

Twee onderzoeken boden enige informatie: een verkennend en nader bodemonderzoek uit 2013 in het westelijke deel van het plangebied, waarbij een VOCL-verontreiniging in het grondwater is vastgesteld, die later is gesaneerd. In en rondom het plangebied zijn in totaal 41 boringen geplaatst. Uit deze boringen bleek dat de bodem uit zand op klei op zand bestond. Het bovenste zandpakket en in sommige gevallen de top van de klei was vaak puinhoudend. De dikte van dit puinhoudende pakket was 50 tot 340 cm.⁹

Een tweede onderzoek is 2017 uitgevoerd ter plaatse van de nieuwe bibliotheek. Ook uit dit onderzoek blijkt dat er een zandige, puinhoudende toplaag aanwezig is, met een dikte van 50 tot 250 cm.¹⁰

⁹ Miltenburg, 2013

¹⁰ Van der Helm Milieubeheer

Tweede Wereldoorlog

Om vast te stellen of mogelijke archeologische waarden uit de Tweede Wereldoorlog in het plangebied aanwezig zijn, is de indicatieve kaart militair erfgoed geraadpleegd. Uit de kaart blijkt dat er geen waarden uit de Tweede Wereldoorlog zijn te verwachten in het plangebied.¹¹

2.7 Archeologische gegevens

Een overzicht van archeologische waarden en onderzoeken is gegeven in figuur 11.

In de omgeving van het plangebied, met name op de zuidoever van de Oude Rijn, zijn tal van archeologische waarnemingen gedaan die de bewoningsgeschiedenis van Alphen aan den Rijn vanaf de Romeinse tijd reflecteren. De locatie van het castellum *Albaniana* is een archeologisch monument van zeer hoge waarde (AMK-terrein 4153). Enkele waarnemingen wijzen zelfs op eerdere bewoning in de periode Neolithicum – IJzertijd.

Op de noordoever van de Oude Rijn is het scala aan waarnemingen beperkter. Hier zijn voornamelijk resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen, veelal tijdens archeologisch onderzoek. Hieronder zullen eerst de uitgevoerde onderzoeken en bijbehorende waarnemingen worden besproken, daarna de losse waarnemingen.

Archeologische onderzoeken

Een overzicht van uitgevoerde onderzoeken is weergegeven in bijlage 2, bijbehorende vondsten zijn weergegeven in bijlage 3.

In 2003 is 90 m ten noorden van het plangebied, aan de Thorbeckestraat, een booronderzoek uitgevoerd. De rapportage is niet beschikbaar via Archis, er zijn geen vondsten gedaan (zaakid. 2071878100)

In 2011 is 120 m ten oosten van het plangebied, ter plaatse van de voormalige Joodse begraafplaats, een booronderzoek uitgevoerd (zaakid. 2343973100). Archeologische resten werden in de top van de oeverafzettingen van de Oude Rijn verwacht, maar de top van deze afzettingen bleek verstoord, waardoor is geadviseerd om het plangebied vrij te geven.

In 2012 is een groot gebied direct ten noorden van het plangebied onderzocht door middel van een bureau- en booronderzoek (plangebied Lage Zijde; zaakid. 2391122100). Op basis van het bureauonderzoek had het plangebied een hoge verwachting voor resten vanaf de late prehistorie/Romeinse tijd. Tijdens het veldonderzoek bleek dat er een subrecent ophoogpakket met een gemiddelde dikte van 1 m aanwezig was, met daaronder grotendeels intact, het oorspronkelijke maaiveld. In het westelijke deel van het plangebied is de restgeul van de Oude Rijn aangetroffen, in het centrale deel zijn oever- en crevasse-afzettingen waargenomen en in het oosten komafzettingen. Ook zijn oude woongronden aangetroffen op de delen waar vanaf de 17^e eeuw historische bebouwing heeft gestaan. Die delen hebben een hoge verwachting gekregen voor de Nieuwe tijd en een middelhoge verwachting voor de periode IJzertijd – Middeleeuwen. Het deel van de oeverwalzone buiten het historisch bewoningslint heeft een hoge verwachting voor de periode IJzertijd – Middeleeuwen. Aan de dijk langs de Aar is een hoe archeologische waarde toegekend. Tijdens het onderzoek is op een aantal plekken bouw- en gebruiks-keramiek uit de Nieuwe tijd en mogelijk de Late Middeleeuwen aangetroffen. Op basis van de landschappelijke interpretatie van dit onderzoek kan de verwachting worden uitgesproken dat de oostgrens van de restgeul van de Oude Rijn waarschijnlijk direct ten oosten van het plangebied ligt.

¹¹ Amersfoort & Kamphuis, 1990/De Jong, 1969 – 1994/ikme.nl/VEO Bommenkaart/Ruimingskaart/Klep & Schoenmaker, 1995/Zwanenburg, 1990; www.canonvanmoerdijk.nl

Naar aanleiding van het booronderzoek zijn in het gebied diverse vervolgonderzoeken uitgevoerd. In 2014 is pal ten noorden van het plangebied, langs de Oude Rijn een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Lange Zijde, vindplaats 9c zuid en 9d, zaakid. 2465076100). De locatie ligt ter plaatse van de restgeul van de Oude Rijn (vindplaats 9c zuid) en langs de Aar (vindplaats 9d). Binnen vindplaats 9c zijn aanpompings- en ophooglagen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen, alsook muurwerk, uitbraaksporen en een beerput. Binnen vindplaats 9d zijn een vloer, muurresten, uitbraaksporen en een bakstenen waterput uit de Nieuwe tijd aangetroffen. Deze vindplaats is door middel van een archeologische begeleiding geheel opgegraven. Ook vindplaats 9c is in 2015 door middel van een archeologische begeleiding verder opgegraven (zaakid. 2480214100). Uit dit onderzoek blijkt dat het gebied waarschijnlijk in de 13^e/14^e eeuw in gebruik is genomen. Naast sloten en greppels zijn resten van een boerderij uit het eind van de 14^e eeuw aangetroffen. Ook zijn resten van steenbouw vanaf de 16^e/17^e eeuw aangetroffen. In 2016 is het gebied ten noorden van vindplaats 9c opgegraven (Hooftstraat 46 – 67; zaakid. 3986549100). Ook hierbij zijn bewoningssporen van af de 15^e eeuw aangetroffen. In 2016 is ten slotte een proefsleuven onderzoek uitgevoerd 85 m ten noorden van het plangebied (de Triangel, zaakid. 4018445100). Hierbij zijn ook ophooglagen en bewoningssporen vanaf de 15^e eeuw aangetroffen, onder een subrecent ophoogpakket.

Het terrein direct ten oosten van het plangebied is in 2016 door middel van een bureau- en karterend booronderzoek onderzocht (zaakid. 4019385100). Uit dit onderzoek blijkt dat de top van de oeverafzettingen van de Oude Rijn tussen -1,2 en -2,3 m NAP ligt. Op de oeverafzettingen ligt nog een dunne laag komklei en aan de zuidkant van de Aar ligt een historisch ophoogpakket. In het gehele plangebied ligt een modern ophoogpakket met een dikte tot circa 1 m. Een deel van het onderzochte gebied, waaronder delen pal ten oosten van het plangebied, bleek verstoord. Naar aanleiding van het booronderzoek is in 2017 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (zaakid. 4041619100). Hierbij zijn direct ten zuiden van de Aar bewoningssporen uit de Nieuwe tijd aangetroffen. Het deel van het onderzochte gebied pal ten oosten van het plangebied bleek verstoord tot een diepte van ten minste 1 m -mv, dit is dieper dan het niveau waarop elders archeologische resten zijn aangetroffen, dus hier worden alleen diepere grondsporen verwacht.

In 2017 is 110 m ten noordoosten van het plangebied een bureau- en booronderzoek uitgevoerd in het kader van rioolwerkzaamheden (Vogelbuurt; zaakid. 4040906100). Ook hier zijn onder een ophoogpakket oeverafzettingen van de Oude Rijn aangetroffen. Bovendien zijn in twee boringen, tussen 1,4 en 2 m -mv, archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op bewoning in de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd. Geadviseerd is om de werkzaamheden te laten begeleiden. Deze archeologische begeleiding is in 2019 door Econsultancy uitgevoerd. Tijdens de begeleiding is een gedempte sloot met een dakpanbeschoeiing uit de 19^e eeuw aangetroffen. Ook is een concentratie vondstmateriaal uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen, die kan worden gerelateerd aan de historische boerderij Dambenoy.

Pal ten noordwesten van het plangebied, op de hoek van de Van Manderslostraat en de Aarkade (Aarkade 5-8) is in 2018 een booronderzoek uitgevoerd (zaakid. 4611113100). Bij het onderzoek is een dun, mogelijk afgetopt ophoogpakket uit de 17^e – 19^e eeuw aangetroffen, op restgeulafzettingen van de Oude Rijn. Het ophoogpakket kon gedateerd worden op basis van insluitsels. In 2019 is hier een proefsleuvenonderzoek (zaakid. 4661748100) uitgevoerd. Hierbij werd de fundering van een gebouw uit de 18^e/19^e eeuw aangetroffen, dat op de kadastrale minuut was te zien. Naast de fundering zijn ook houten palen en aardewerk, pijpjarde en metaal uit de Nieuwe tijd (en mogelijk al Late Middeleeuwen) aangetroffen.

Ten westen van het plangebied, tussen de Rijnkade en de Van Manderslostraat is in 2018 een archeologische begeleiding uitgevoerd (zaakid. 4609592100). Ook deze locatie leek op de verlande restgeul te liggen. Hier is een 0,6 m dikke ophooglaag aangetroffen, die bestaat uit veen met puin. Verder zijn er een beerput uit de 17^e eeuw en funderingen, vloeren en een haardplaats uit de 18^e eeuw aangetroffen. Het vondstmateriaal bestaat voornamelijk uit gebruiks- en bouwkeramiek uit de Nieuwe tijd.

Tot slot zijn er nog twee onderzoeken (zaakid's 2042596100 en 4705699100) uitgevoerd ten zuiden van het plangebied, maar hiervan zijn geen rapporten beschikbaar.

Vondstmeldingen

Naast de voorgenoemde onderzoeken, zijn er in het gebied nog drie losse vondstmeldingen bekend. Waarnemingen 2822391100 en 2833942100 betreffen bouwkeramiek uit de Romeinse tijd. Waarneming 2833926100 betreft aardewerk, bot, houtskool en schelpresten uit de Midden-IJzertijd. Het gaat om niet gedocumenteerde waarnemingen uit de vorige eeuw.

Archeologische verwachting

Volgens de gemeentelijke beleidskaart heeft het plangebied door haar ligging op de stroomgordel van de Oude Rijn een hoge archeologische verwachting (figuur 12).¹²

2.8 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Op grond van het bureauonderzoek is de volgende gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld (zie Tabel 1).

Tabel 1 Gespecificeerde archeologische verwachting.

Archeologische periode	Verwachting en complextypen	Te verwachten resten	Relatieve diepte t.o.v. het maaiveld
Nieuwe tijd (vanaf de 17 ^e eeuw)	Middelhoog - hoog, bewonings-sporen, sporen van landgebruik	Akkerlagen, cultuurlagen, ophooglagen; sloten/greppels, afvalkuilen, paalkuilen, waterputten, beerputten, muurresten, uitbraaksporen; vuur- en natuursteen, aardewerk, houtskool, (on)verbrand bot, bouwkeramiek, metaal.	Onder een recent ophoogpakket, in de top van de oeverafzettingen van de Oude Rijn of oudere ophooglagen uit de Nieuwe tijd.
Romeinse tijd – Late Middel-eeuwen	Laag- middelhoog; bewonings-sporen, sporen van landgebruik	Akkerlagen, cultuurlagen, ophooglagen; sloten/greppels, afvalkuilen, paalkuilen, waterputten; vuur- en natuursteen, aardewerk, houtskool, (on)verbrand bot, verbrand leem, bouwkeramiek, metaal.	In en in de top van de oeverafzettingen van de Oude Rijn of in oudere aanplempingslagen
Neolithicum – IJzertijd	Laag	-	In oudere oeverafzettingen of de restgeul van de Oude Rijn

Het plangebied ligt op de beddinggordel van de Oude Rijn. Het plangebied ligt waarschijnlijk op een restgeul, maar eventueel worden in het oostelijke deel oever- op beddingafzettingen verwacht. In het noorden ligt waarschijnlijk de restgeul van de Aar. De Oude Rijn is actief geweest vanaf 3780 v. Chr. en er kunnen dan ook resten vanaf het Neolithicum worden verwacht. De verwachting oor resten uit de periode Neolithicum – IJzertijd is echter laag. Enerzijds omdat de actieve riviersystemen niet per se geschikte woonlocaties zijn en anderzijds omdat in een actief meanderend riviersysteem zijn eigen afzettingen opruimt en daarmee ook eventuele archeologische resten.

¹² Alkemade e.a., 2010; geoviewer ODRU

In de Romeinse tijd ligt het plangebied op de noordoever van de Oude Rijn, tegenover het *castellum Albaniana*. De enige resten uit de Romeinse tijd op de noordoever in de omgeving van het plangebied betreffen losse, slecht gedocumenteerde waarnemingen. Er zijn geen resten uit de Vroege Middeleeuwen bekend. Archeologische resten uit de Romeinse tijd en de Middeleeuwen worden in de top van oeverafzettingen van De Oude Rijn verwacht. Voor het deel van het plangebied dat op de restgeul ligt, is de verwachting laag.

Uit historische bronnen blijkt dat het gebied in de 13^e eeuw is ontgonnen. In de Nieuwe tijd en mogelijk al in de Late Middeleeuwen ontstaan bewoningsslinten langs de Aarkade en de Van Manderslostraat. Op basis van historisch kaartmateriaal worden in het noorden en westen van het plangebied resten van bebouwing uit de 18^e en 19^e eeuw verwacht maar resten uit de periode 15^e – 17^e eeuw zijn ook niet uit te sluiten. Uit archeologisch onderzoek blijkt dat de restgeul van de Oude Rijn in de Late Middeleeuwen in is aangeplempt en dat langs de Aar een dijkje heeft gelegen. Archeologische resten uit de Late Middeleeuwen worden in de top van de oeverafzettingen van de Oude Rijn verwacht, of in aanpappings- en ophooglagen. In het plangebied is naar verwachting een modern ophoogpakket aanwezig. Ten noorden van de Aar heeft dit pakket een dikte van ten minste 1 m en gezien de maaiveldhoogte in het plangebied is het niet onwaarschijnlijk dat ook het plangebied is opgehoogd. Het historisch bebouwingsslint langs de Van Manderslostraat en de Aarkade heeft een hoge verwachting voor resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd, de rest van het plangebied een middelhoge. De verwachting wordt verbeeld in figuur 13.

Bewoningssporen en sporen van landgebruik uit de periode IJzertijd – Late Middeleeuwen worden verwacht in de vorm van cultuur- en akkerlagen met strooiing van houtskool, aardewerk en verbrand leem en grondsporen zoals paal- en afvalkuilen en sloten/greppels. Bewoningssporen en sporen van landgebruik uit de Nieuwe tijd worden verwacht in de vorm van ophoog-, cultuur- en akkerlagen met strooiing van houtskool, bouw- en gebruikskeramiek en sporen en structuren als funderingen, vloeren, afvalkuilen, beerputten, waterputten, uitbraaksleuven, sloten en greppels.

Bodemverstoring

Uit onderzoeken in de omgeving blijkt dat het plangebied bij de ontwikkeling van het gebied in de jaren 1970 waarschijnlijk is opgehoogd met circa 1 m ophoogzand. Dit blijkt niet alleen uit archeologisch onderzoek, maar ook uit milieukundig onderzoek. Hierdoor zijn archeologische resten in de top van de oeverafzettingen van de Oude Rijn of in oudere ophooglagen mogelijk goed bewaard gebleven. Tijdens meerdere onderzoeken zijn restanten van steenbouw uit de Nieuwe tijd terug gevonden, onder het ophoogpakket.

Te gelijker tijd heeft onderzoek ook aangetoond dat de oorspronkelijke bodem lokaal wel diep is aangetast tijdens de ontwikkeling van het gebied, waardoor het nog maar vraag is of archeologische resten overal goed bewaard zijn gebleven.

3 CONCLUSIE EN ADVIES

Uit het bureauonderzoek blijkt dat in het plangebied restgeul- en oever op beddingafzettingen van de Oude Rijn en restgeulafzettingen van de Aar worden verwacht. Met name langs de Aar en ter plaatse van de restgeul van de Oude Rijn worden ophooglagen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd verwacht. Aan het maaiveld wordt een modern ophoogpakket verwacht, met een dikte van circa 1 m. De noord- en westkant van het plangebied liggen ter plaatse van historische bebouwingslinten die zijn ontstaan vanaf de 18^e eeuw en mogelijk al in de Late Middeleeuwen.

De top van de oeverafzettingen en de ophooglagen hebben een middelhoge tot hoge verwachting voor archeologische resten uit de periode Romeinse tijd – Nieuwe tijd. Aan de noord- en westkant worden restanten van steenbouw uit de Nieuwe tijd verwacht.

Op dit moment kan nog geen antwoord worden gegeven op de vraag of eventuele archeologische waarden zijn vergraven of niet. Dit is afhankelijk van de dikte van het aanwezige ophoogpakket en de funderingswijze en -diepte van de bestaande bebouwing. Aanvullend bronnenonderzoek naar funderingen van de bestaande bebouwing en naar gegevens uit bodemonderzoeken heeft uitgewezen dat er een geroerd, dan wel opgebracht zandpakket aanwezig is met een dikte van 50 cm tot meer dan 3 m en dat de bestaande bebouwing waarschijnlijk voor een groot deel in dit pakket is gefundeerd. Maar uiteindelijk heeft het aanvullend onderzoek te weinig opgeleverd om een bindende uitspraak te kunnen doen over de aard en de dikte van de het opgebrachte/geroerde pakket of over de funderingswijzen. Vooralsnog zal bij een toekomstige bestemmingsplanwijziging de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3' gehandhaafd moeten blijven. Dit betekent dat voorafgaand aan toekomstige vergunningplichtige bodemversturende werkzaamheden dieper dan 30 cm -mv en groter dan 100 m² eerst verder onderzoek moet worden gedaan. Dit vervolgonderzoek kan pas plaats vinden na de sloop van de (bovengrondse delen van de) bestaande bebouwing en zal dan bestaan uit archeologische begeleiding van sloop- en graafwerkzaamheden (definitieve opgraving, variant archeologische begeleiding), al dan niet voorafgegaan door een verkennend/karterend booronderzoek (inventariserend veldonderzoek, verkennende/karterende fase, door middel van boringen). Een definitieve opgraving, variant archeologische begeleiding, moet worden uitgevoerd aan de hand van een door de gemeente goedgekeurd Programma van Eisen (PvE). Wij adviseren ook om de uitvoering van het verkennend/karterend booronderzoek (inventariserend veldonderzoek, verkennende/karterende fase door middel van boringen) op te nemen in het PvE. De uitvoering van het archeologisch onderzoek conform PvE kan dan als randvoorwaarde worden meegenomen in vergunningverlening.

Bovenstaand advies is van Econsultancy. De resultaten van dit onderzoek zullen eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Alphen aan den Rijn), die vervolgens een besluit of en in welke vorm vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd.

LITERATUUR

- Berkel, G. v., & Samplonius, K. (2006). *Nederlandse plaatsnamen, Herkomst en historie*. Utrecht.
- Jongmans, A., Berg, M. v., Sonneveld, M., Peek, G. W., & Berg van Saparoea, R. v. (2013). *Landschappen van Nederland*. Wageningen.
- Miltenburg, M. (2013). *Terrein aan De Aarhof 40 te Alphen aan den Rijn. Corio-complexnummer N10591. Verkennend en nader bodemonderzoek*. Utrecht: Hofstede cs Milieuadviseurs.
- Mulder, E. d., Geluk, M., Ritsema, I., Westerhof, W., & Wong, T. (2003). *De ondergrond van Nederland*. Houten.
- SIKB. (2018). *BRL SIKB 4000. Beoordelingsrichtlijn Archeologie* (Versie 4.1, 24 mei 2018 ed.). Gouda: SIKB.
- Sueur, C., Lobbjes, M., & Busé, G. (2014). *Archeologische waarden- en verwachtingskaart gemeente Alphen aan den Rijn*. Amsterdam: Buro de Brug.
- Van der Helm Milieubeheer. (2017). *Verkennd milieukundig (asbest)bodemonderzoek deellootatie 2b. Voormalig Aangebouw in Alphen aan den Rijn*. Berkel en Rodenrijs: Van der Helm Milieubeheer.

BRONNEN

AHN; internetsite, augustus 2021.
<http://www.ahn.nl>

Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort, augustus 2021.
<https://archis.cultureelerfgoed.nl>

Bodemloket, internetsite, augustus 2021.
<http://www.bodemloket.nl>

Beeldbank Cultureelerfgoed; internetsite, augustus 2021
<http://www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl>

Dinoloket; internetsite, augustus 2021.
<http://www.dinoloket.nl/>

Indicatieve kaart Militair Erfgoed; internetsite, augustus 2021.
<http://www.ikme.nl/>

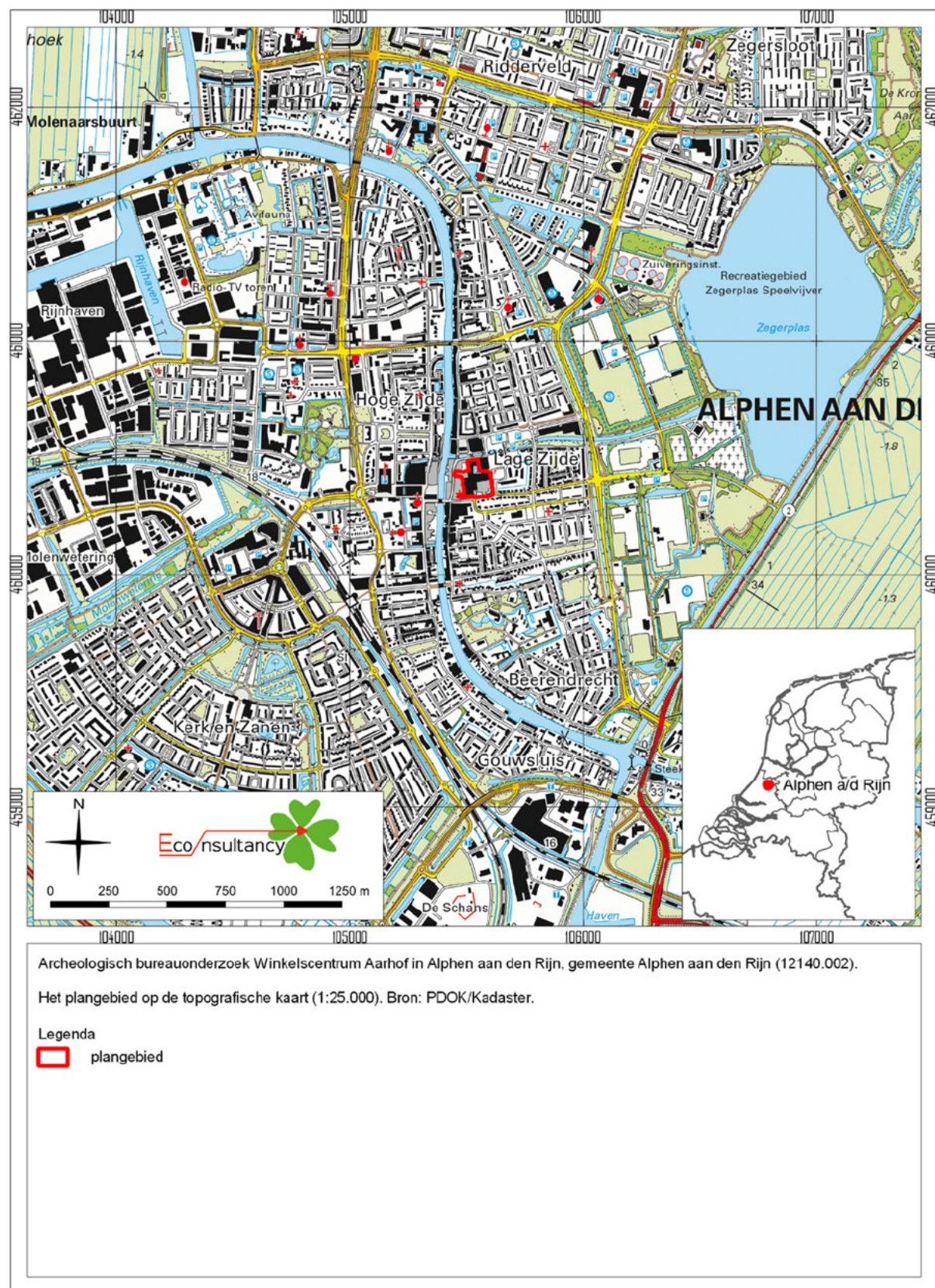
Kadaster Topotijdreis; internetsite, augustus 2021.
<http://www.topotijdreis.nl/>

Ruimingskaart; internetsite, maart 2018.
<http://www.beobom.nl/ruimingskaart/>

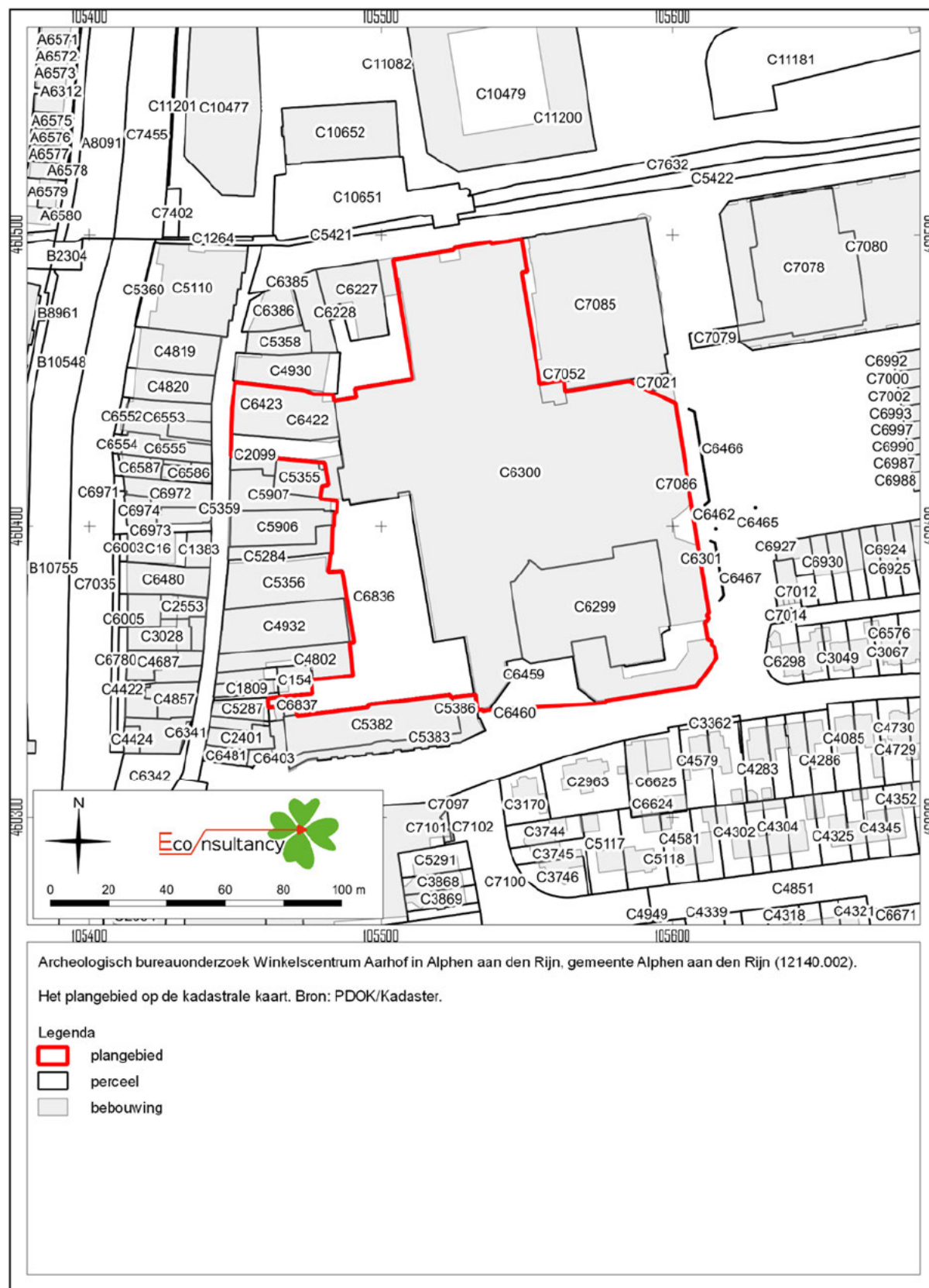
SIKB; internetsite, augustus 2021.
<http://www.sikb.nl>

VEO Bommenkaart; internetsite, maart 2018.
<http://www.explosievenopsporing.nl/veo-bommenkaart/>

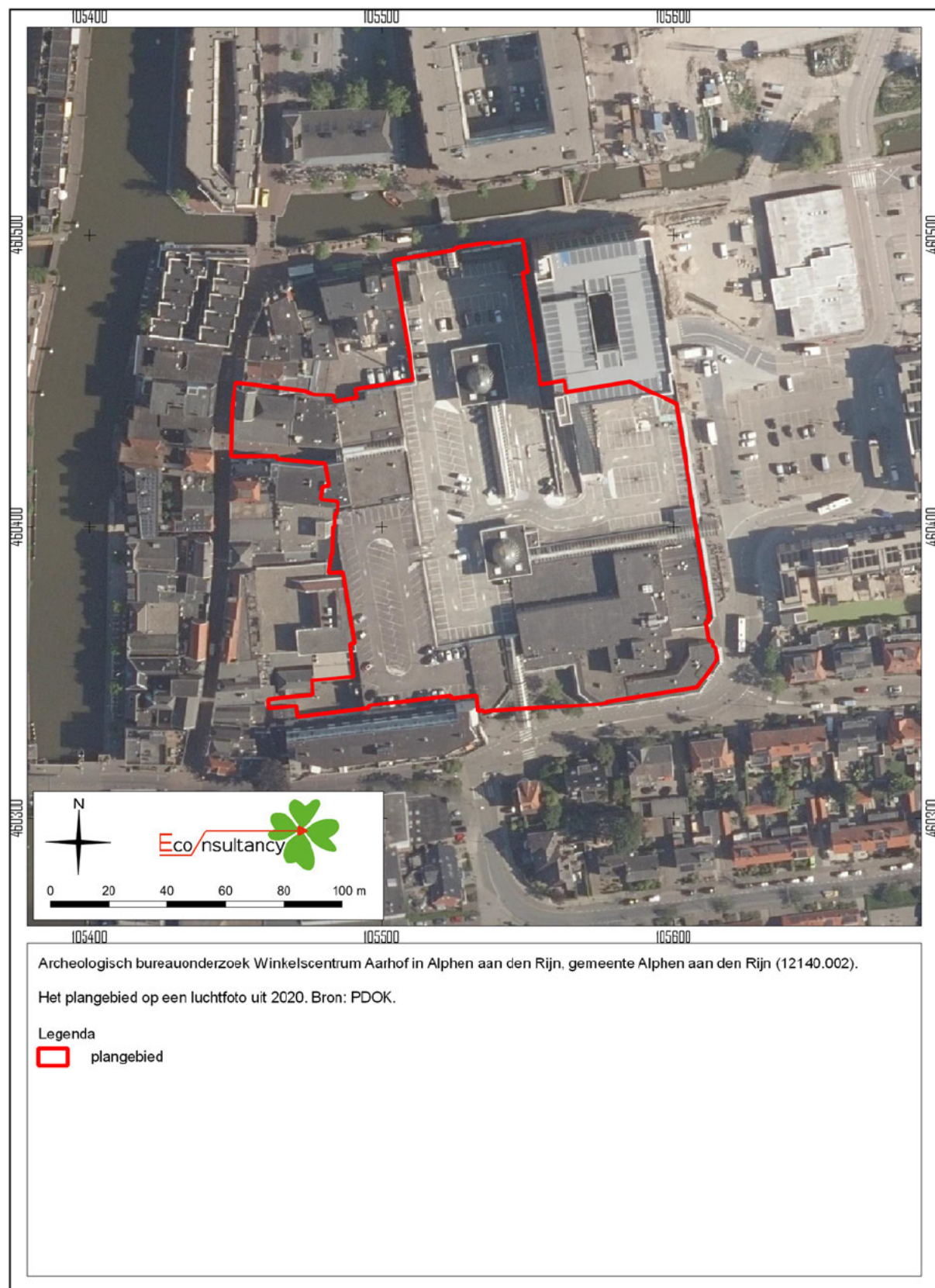
Figuur 1. Ligging van het plangebied

Figuur 2. Het plangebied op de kadastrale kaart

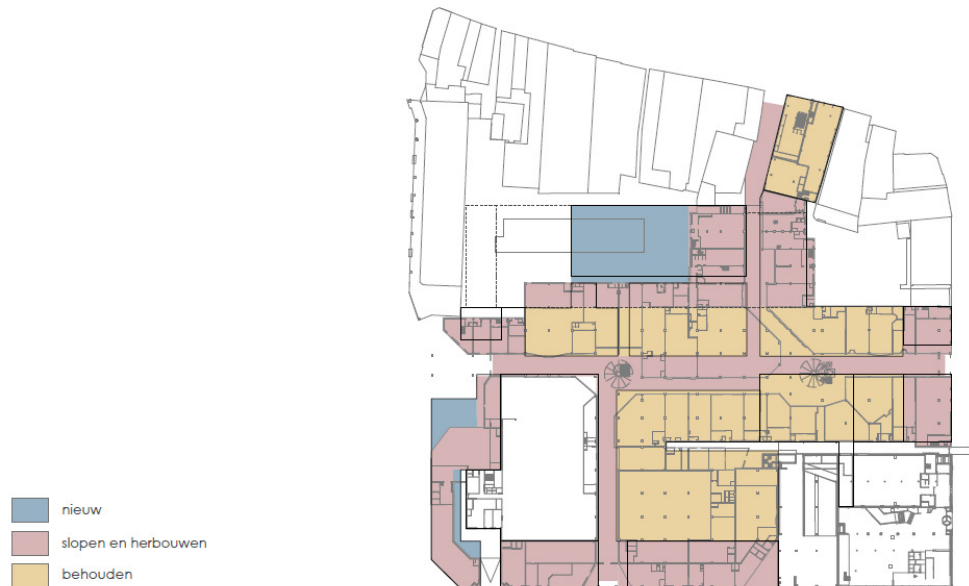

Figuur 3. Het plangebied op een luchtfoto

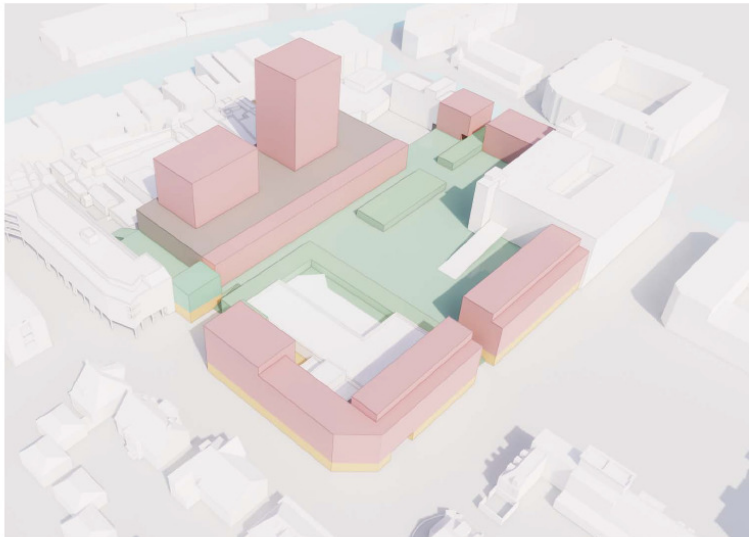
Figuur 4. Sloop en nieuwbouw

Winkelcentrum

Figuur 5. toekomstige situatie

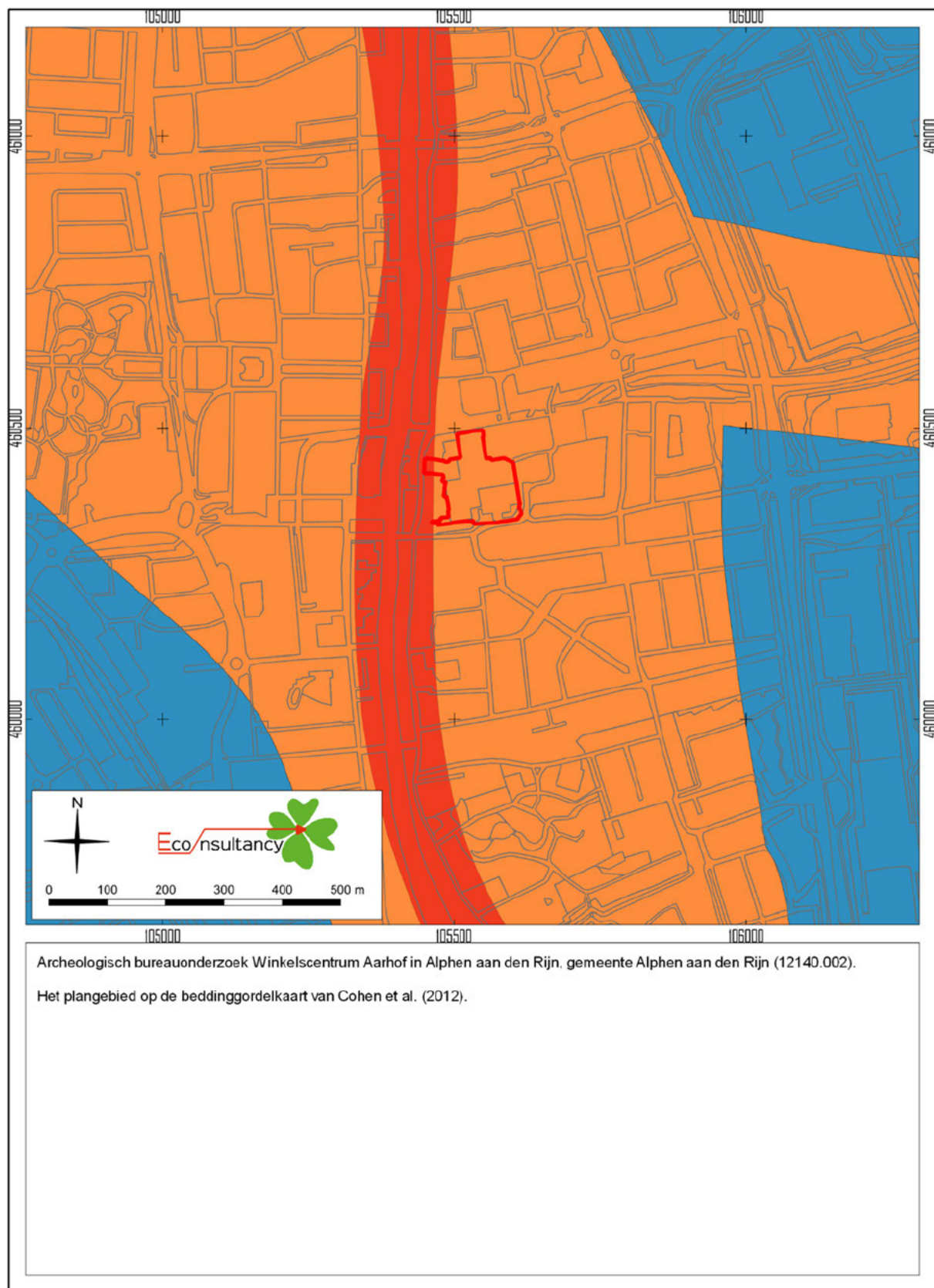
Plantoelichting

Bij de herontwikkeling van de Aarhof is ingezet op het realiseren van een gemengd stedelijk programma om zo maximaal bij te dragen aan de ontwikkeling van een levendig centrum. Het project kent een mix aan detailhandel, horeca, dienstverlening met daarop een aantrekkelijk woonmilieu rond een groen ingericht woondek. Het programma wordt ondersteund met stallingsruimten voor fietsen en auto's.

- Woondek
- Parkeren
- Wonen
- Commercieel

Figuur 6. Het plangebied op de beddinggordelkaart van Cohen e.a.

Archeologisch vooronderzoek Oostsingel 4 in Woerden, gemeente Woerden (14027.001).

Legenda bij de beddingordelkaart van Cohen et al. (2012).

Legenda

 plangebied

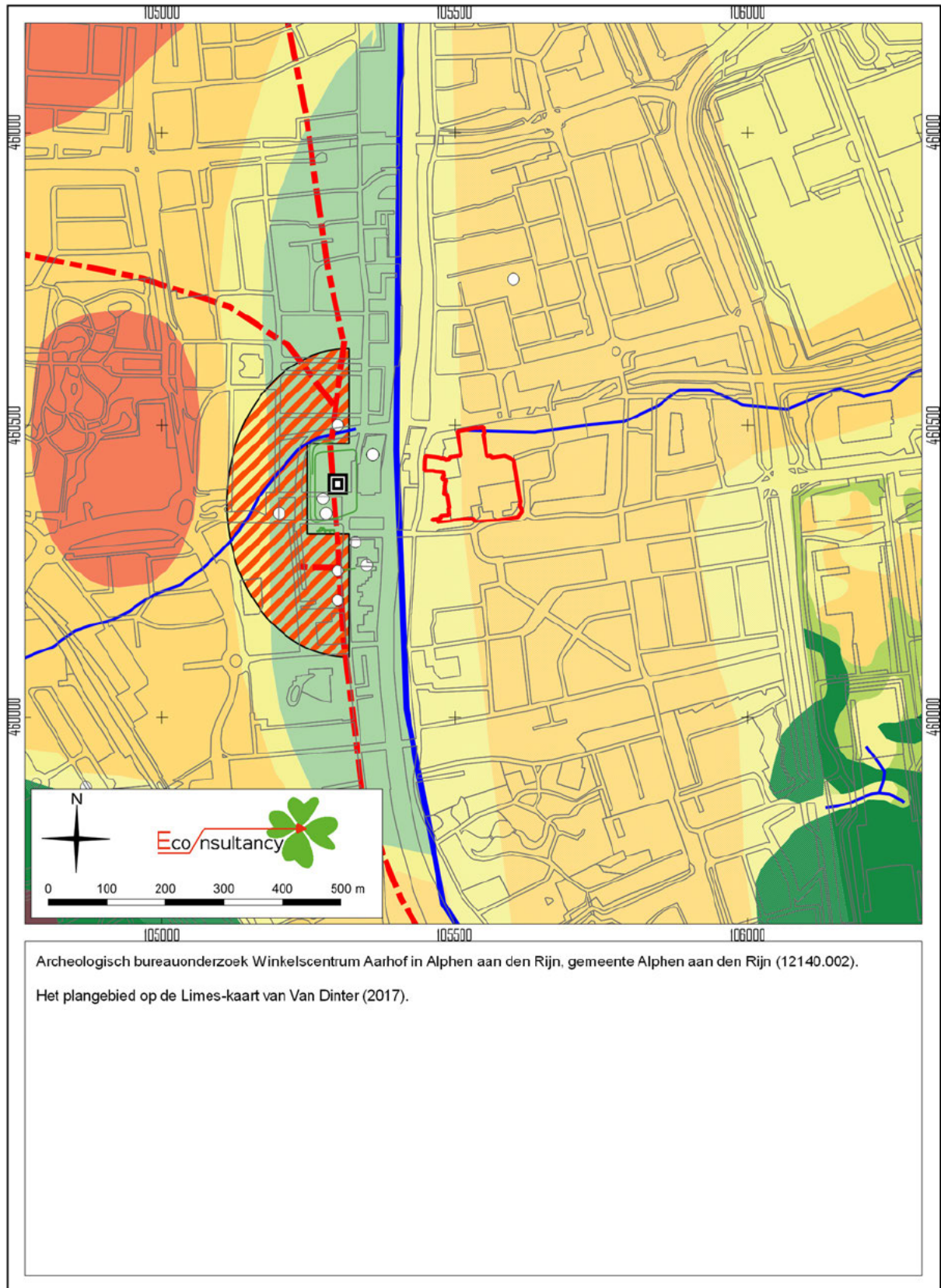
Pleistocene riviervlaktes en holocene dalen

- Laatholocene meandergordels
- Middenholocene meandergordels
- Vroegholocene meandergordels
- Jonge Dryas-terras (Terras X)
- Laatglaciale meandergordels
- Laatpleniglaciale terrassen
- Vroeg- en middenpleniglaciale terrassen

Holocene stroomgordels

- actieve stroomgordels
- einddatering: 0 - 500 jaar BP
- einddatering: 500 - 1000 jaar BP
- einddatering: 1000 - 1500 jaar BP
- einddatering: 1500 - 2000 jaar BP
- einddatering: 2000 - 3000 jaar BP
- einddatering: 3000 - 4000 jaar BP
- einddatering: 4000 - 5000 jaar BP
- einddatering: 5000 - 8000 jaar BP

Figuur 7. Het plangebied op de Limes-kaart van Van Dinter.

Archeologisch bureauonderzoek Winkelscentrum Aarhof in Alphen aan den Rijn, gemeente Alphen aan den Rijn (12140.002).

Legenda bij de Limes-kaart van Van Dinter (2017).

Legenda

 plangebied

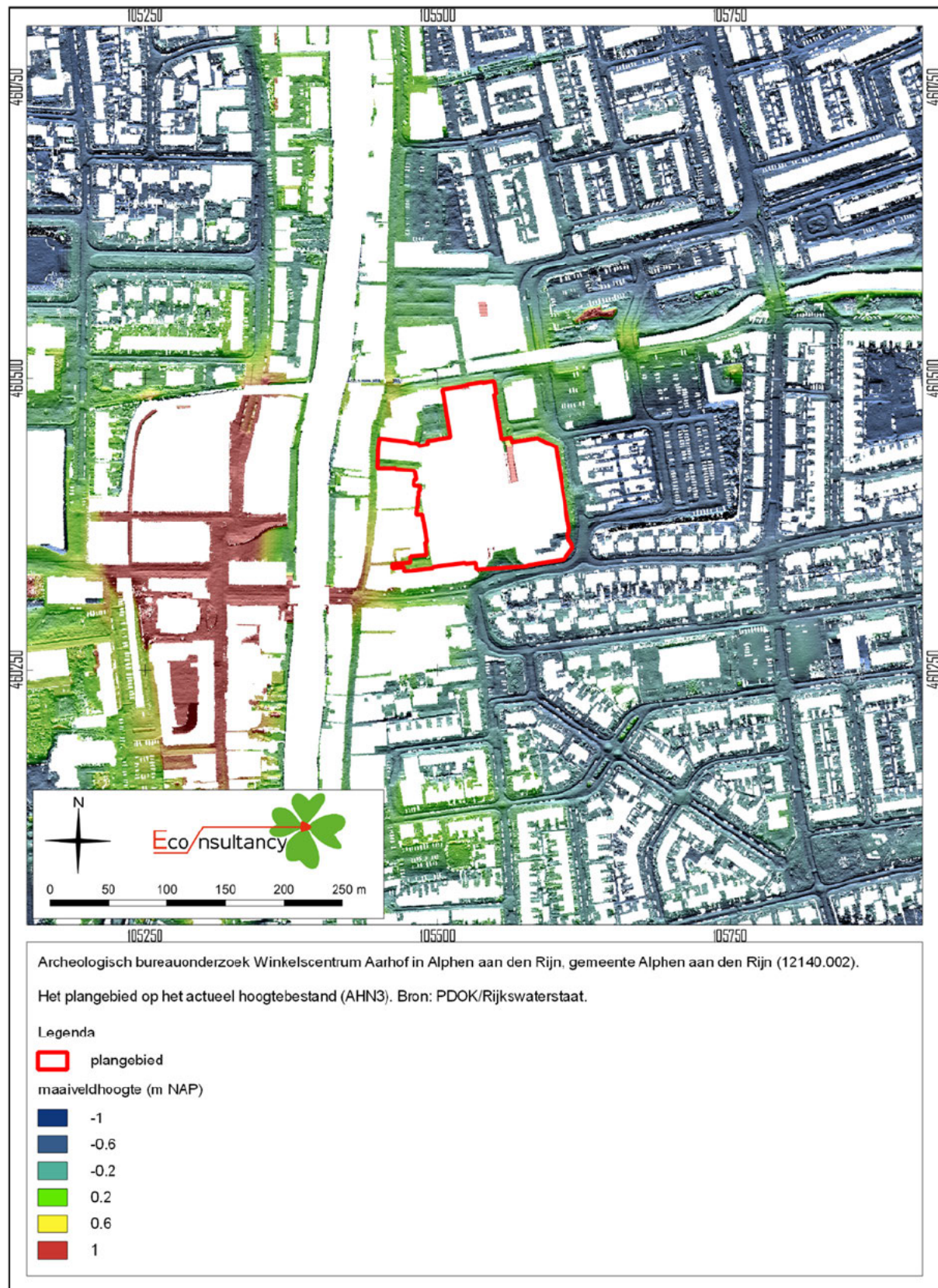
Landschap in de Romeinse tijd

- covered alluvial ridge
- estuary
- fen woodland
- floodplain high
- floodplain low
- floodplain low (uncertain)
- hogere pleistocene gronden
- levee low
- levee low (uncertain)
- levee medium high
- levee medium high (uncertain)
- levee medium high Vecht
- levee very high
- levee very high (uncertain)
- levee very high Vecht
- mesotrophic reed- sedge peat
- mesotrophic reed- sedge peat (uncertain)
- Old dunes and beach ridges
- oligotrophic Sphagnum peat dome
- oligotrophic Sphagnum peat dome (uncertain)
- open sweet water, lakes
- post roman erosion
- residual gullies, very low
- residual gullies, very low (uncertain)
- Roman river / residual gully
- salt marsh
- salt marsh (uncertain)

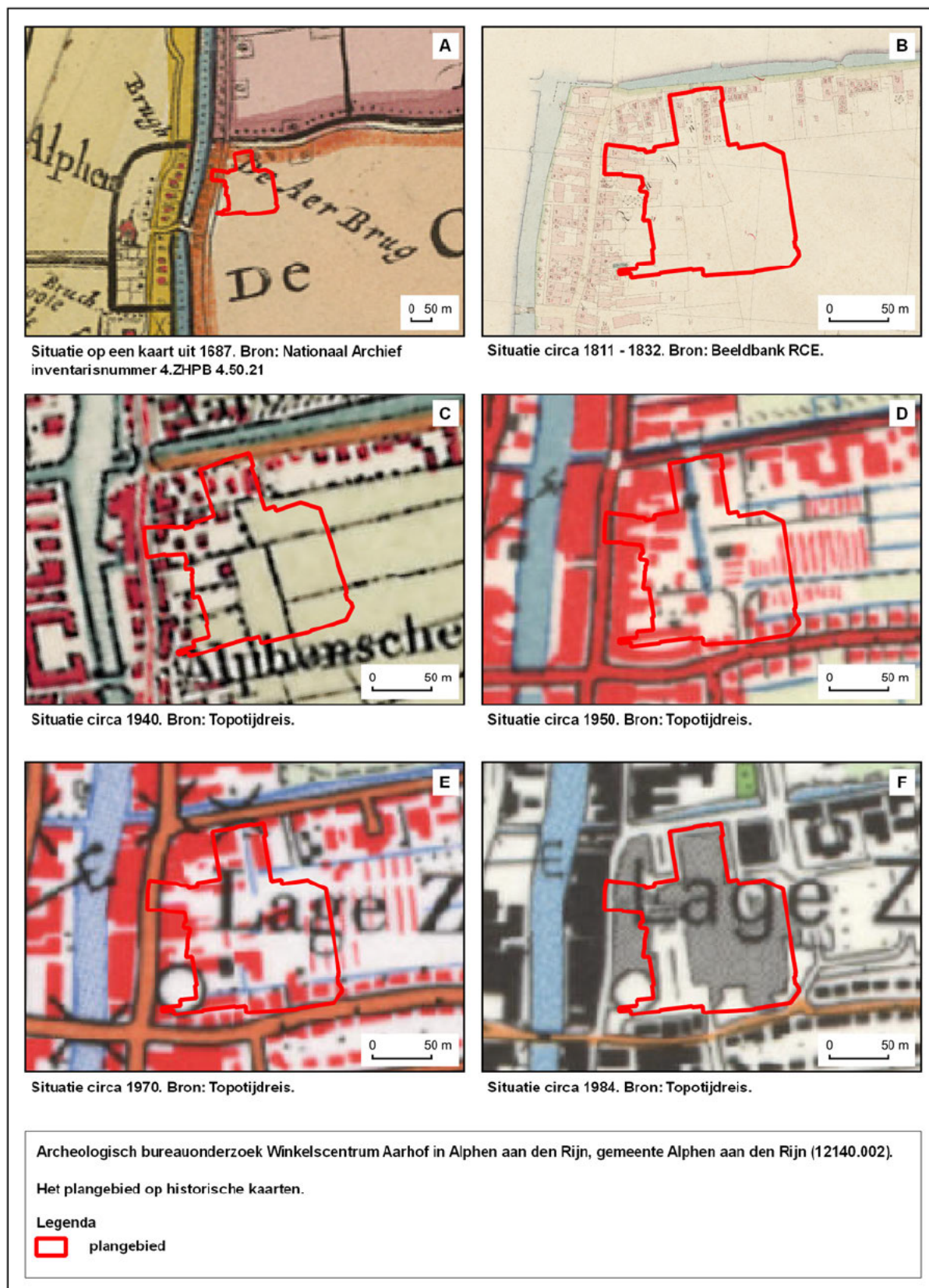
Overige elementen

- Rijnloop in de Romeinse tijd
- Overige rivierlopen
- Romeinse weg
- Nederzetting Vroeg-Romeinse tijd
- Nederzetting Midden-Romeinse tijd
- Afgevlakte percelen
- Castellum
- Wachtoren
- Archis-waarneming Romeinse tijd

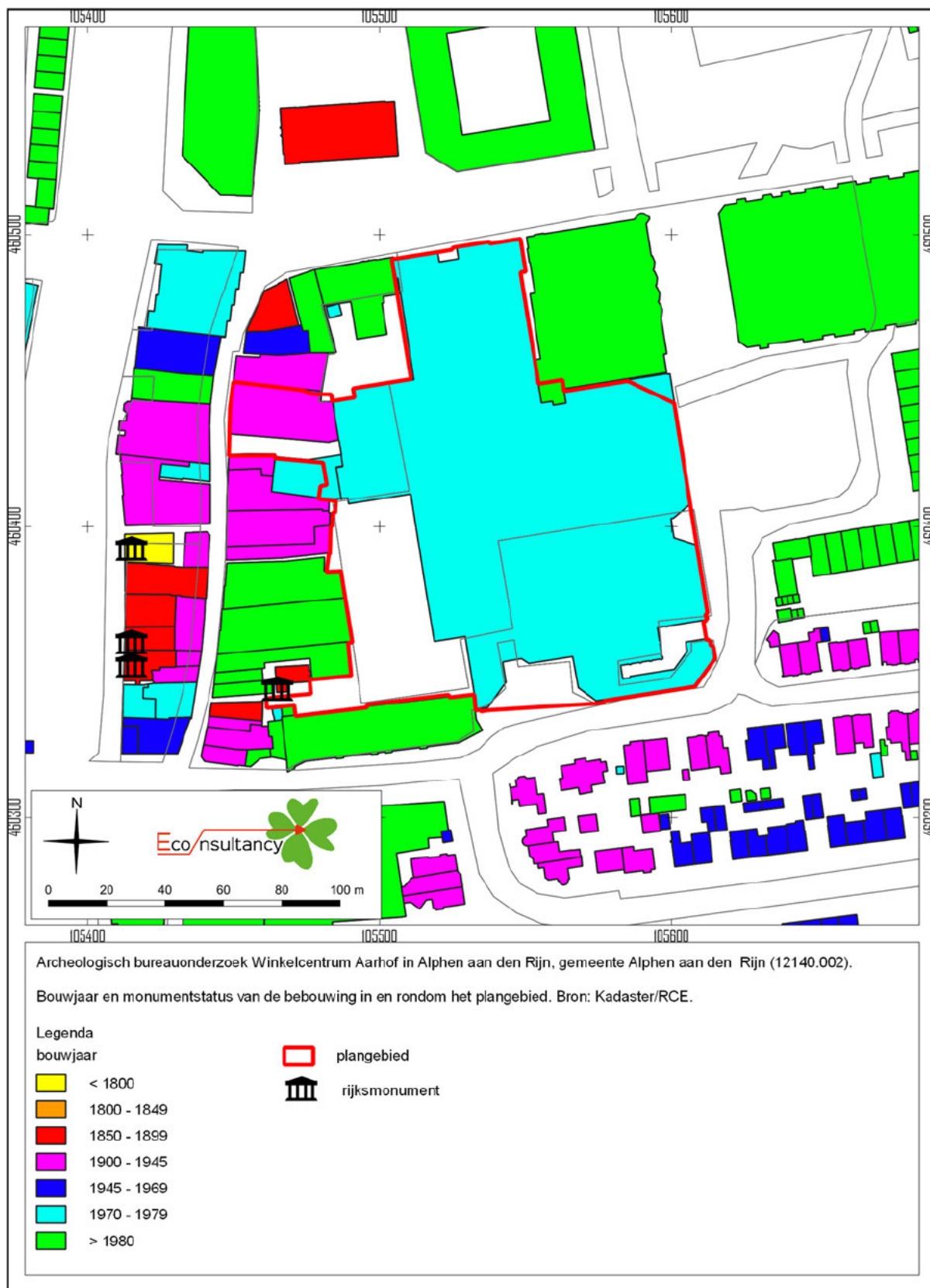
Figuur 8. Maaiveldhoogte in het plangebied

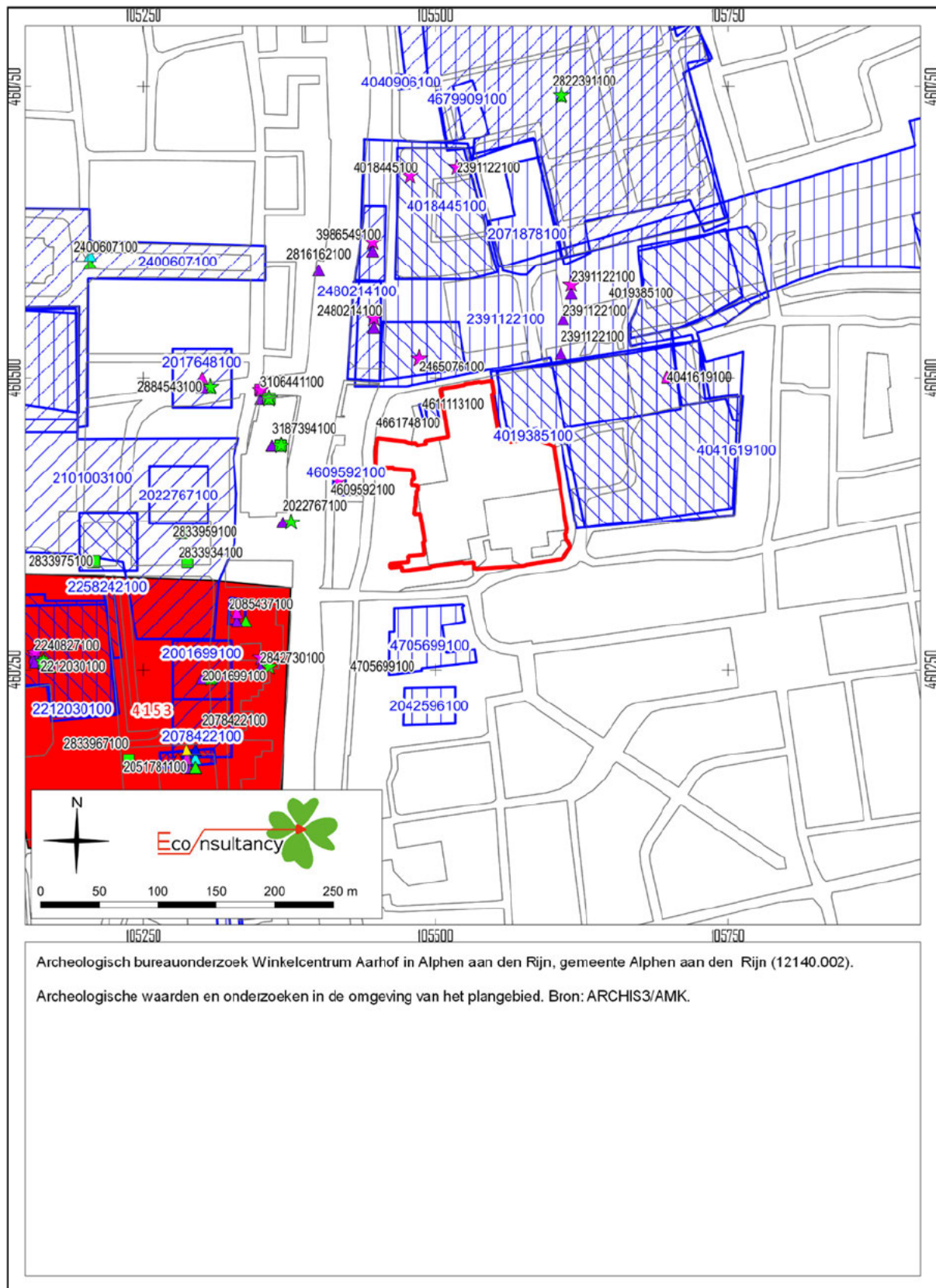
Figuur 9. Het plangebied op historisch kaartmateriaal

Figuur 10. Bouwjaar en monumentstatus

Figuur 11. Archeologische waarden en onderzoeken

Archeologisch bureauonderzoek Winkelcentrum Aarhof in Alphen aan den Rijn, gemeente Alphen aan den Rijn (12140.002).

Legenda bij de archeologische waarden- en onderzoekenkaart. Bron: ARCHIS3/AMK.

Legenda

 plangebied

AMK-terreinen

- Terrein van archeologische waarde
- Terrein van hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd

onderzoeken

- bureauonderzoek
- booronderzoek
- proefsleuven
- begeleiding
- opgraving
- overig

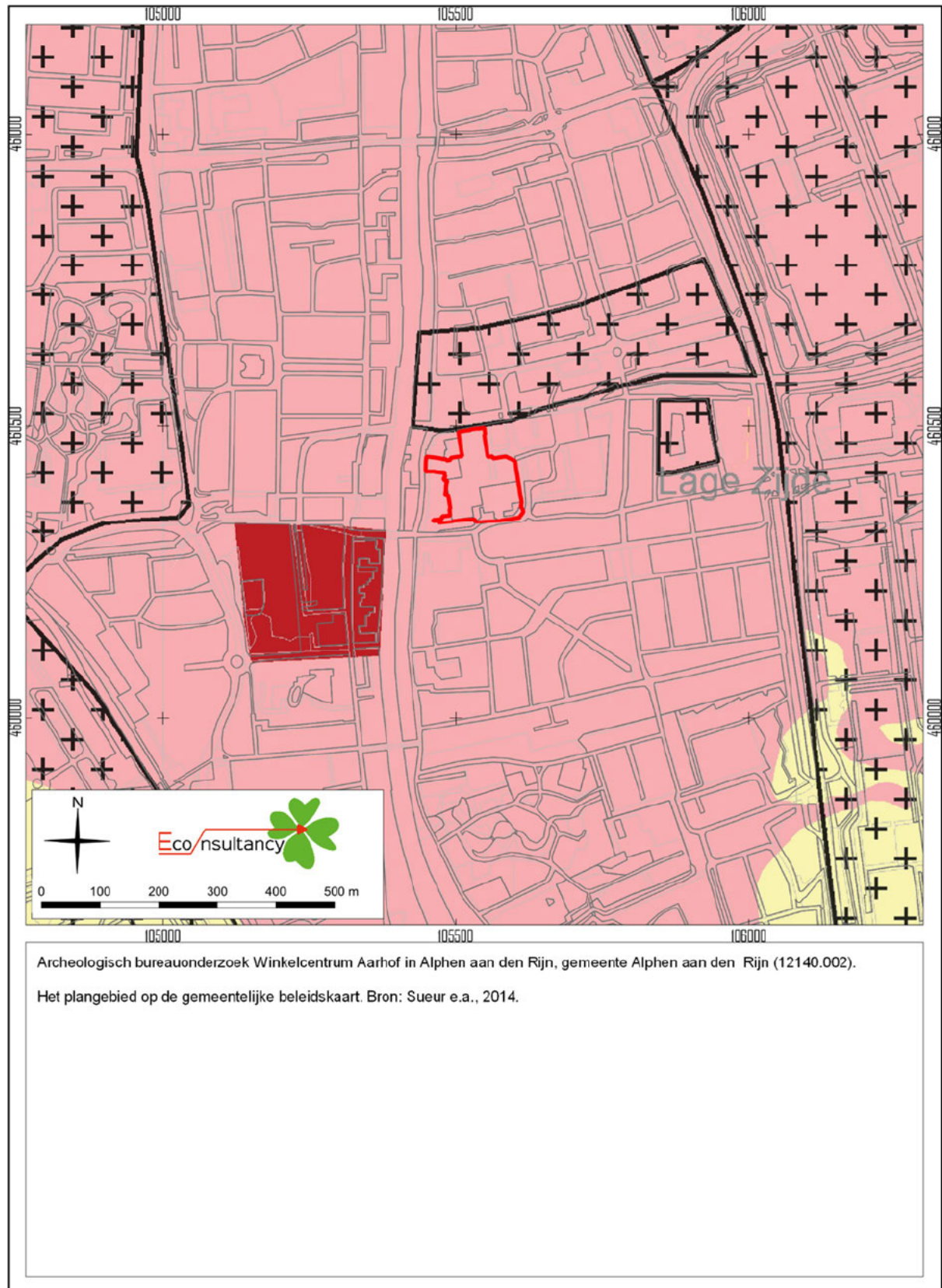
vondsten, complextype

- nederzetting
- grafcontext
- verdedigingswerk
- religieuze context
- onbepaald

vondsten, datering

- Paleolithicum
- Mesolithicum
- Neolithicum
- Bronstijd
- IJzertijd
- Romeinse tijd
- Middeleeuwen
- Nieuwe tijd
- Onbepaald

Figuur 12. Gemeentelijke beleidskaart

Archeologisch bureauonderzoek Winkelcentrum Aarhof in Alphen aan den Rijn, gemeente Alphen aan den Rijn (12140.002).

Legenda bij de gemeentelijke beleidskaart.

Legenda

 plangebied

 Waarde archeologie 2

 Waarde archeologie 3

 Waarde archeologie 3a

 Waarde archeologie 4

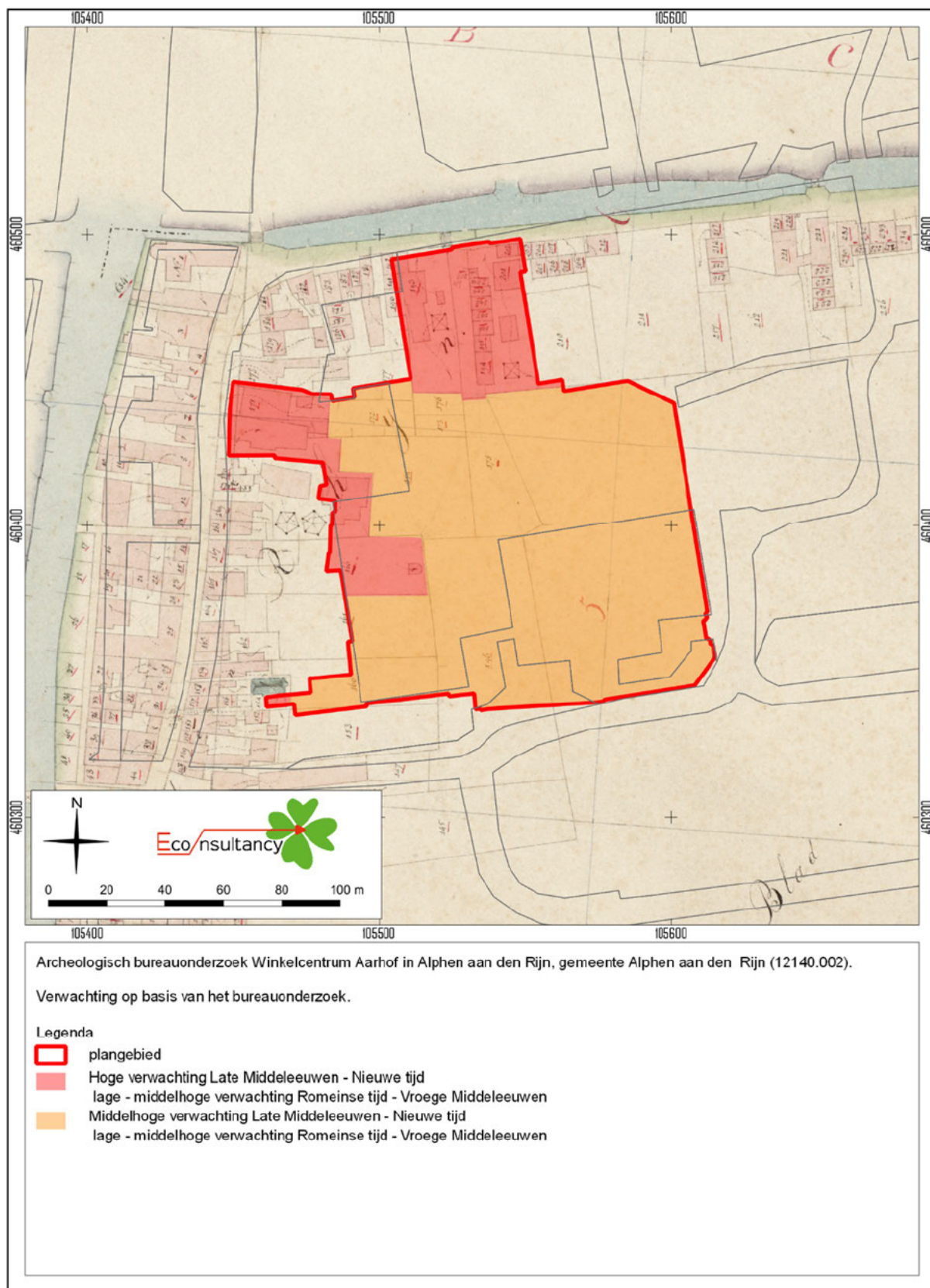
 Waarde archeologie 4a

 Waarde archeologie 5

 Gemeentegrens

 Topografie top 10

Figuur 13. Gespecificeerde archeologische verwachting

Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie					MIS	Lithostratigrafie				
11.755 12.745 13.675 14.025 15.700 29.000 50.000 75.000	Kwartair	Laat	Laat	Weichselien (ijstijd)	Holoceen		1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)		Formatie van Bostel	Formatie van Beegden
					Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye			
						Allerød (warm)					
						Vroege Dryas (koud)					
						Bølling (warm)					
						Laat-Pleniglaciaal					
					Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal					
						Vroeg-Pleniglaciaal	4				
						Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a				
					5b						
		5c									
		5d									
		Eemien (warme periode)		5e	Eem Formatie						
						Formatie van Drente					
		130.000	Midden	Midden	Saalien (ijstijd)		6	Formatie van Urk			
370.000	Holsteinien (warme periode)					Formatie van Peelo					
410.000	Elsterien (ijstijd)										
475.000	Cromerien (warme periode)				Formatie van Sterksel						
850.000	Pre-Cromerien										
2.600.000	Vroeg	Vroeg									

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden			
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd			
-1500				Vb1		Middeleeuwen			
-450				Va		Romeinse tijd			
0						IJzertijd			
-12									
-800	815	Midden	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk>1% invloed landbouw (granen)	Bronstijd			
-2000	2650			IVa					
	5000						Neolithicum		
3755		Vroeg	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol	Mesolithicum			
-4900									
-5300									
7020	8000		Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es				
8240	9000		Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend				
-8800									
11.755	10.150	Laat-Pleistoceen Weichselien (ijstijd)	Laat- Weichselien (Laat- Glaciaal)	Late Dryas	LW III	parklandschap			
12.745	10.800			Allerød	LW II		dennen- en berkenbossen		
13.675	11.800			Vroege Dryas	LW I		open parklandschap	Laat-Paleolithicum	
14.025	12.000			Bølling			open vegetatie met kruiden en berkenbomen		
15.700	13.000								
-35.000			Midden- Weichselien (Pleniglaciaal)		perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra				
75.000									
			Vroeg- Weichselien (Vroeg- Glaciaal)					perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	
115.000			Eemien (warme periode)		loofbos	Midden-Paleolithicum			
130.000									
-300.000		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)			Vroeg-Paleolithicum			

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenberghe (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2 Archeologische onderzoeken

Zaaknummer (OM-nummer)	Locatie	Aard, uitvoerder en resultaten van het onderzoek	Rapport
2042596100 (5455)	200c meter ten zuiden van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105495/460219	Type onderzoek: booronderzoek Uitvoerder: Archeomedia Datum: 12-11-2003 00:00:00 Resultaat: Kaartblad: 31C - Coördinaten: 105,500/460.250 - Toponiem: Toussaintplein - Gemeente: Alphen aan den Rijn - Provincie: Zuid-Holland - Type onderzoek: booronderzoek - Aanvang: 13-10-2003 - Beeindiging: 13-10-2003 - Geschatte duur: 1 dag - Onderzoeker(s): E.	
2071878100 (12983)	250c meter ten noorden van het plangebied Thorbeckestraat te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105580/460638	Type onderzoek: booronderzoek Uitvoerder: Synthegra BV Datum: 15-9-2003 00:00:00 Resultaat: Conclusie: Het doel van het inventariserend bodemonderzoek is inzicht te verkrijgen of er op de onderzoekslocatie archeologische waarden te verwachten zijn en in hoeverre het toekomstig gebruik van de locatie invloed heeft op de eventuele archeologische waarden in het terrein. Het onderzoek is zodanig uitgevoerd dat een cultuurhistorische en archeologische beoordeling kan worden gegeven ten aanzien van het toekomstige gebruik van de locatie. Op basis van de boringen, de stratigrafie en het ontbreken van archeologisch relevant vondstmateriaal, zowel in de opgeboorde sedimenten als aan het oppervlak, is het gebied te interpreteren als een sterk geroerd, op sommige plekken zwaar vervuild, terrein met een lage tot geen archeologische waarde. Aanbeveling: Op basis van het door Synthegra Archeologie bv uitgevoerd onderzoek zijn er geen aantoonbare bezwaren tegen het voornemen op de onderzoekslocatie nieuwbouw te realiseren. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden echter aanwijzingen worden aangetroffen die duiden op (pre) historische bewoningsactiviteiten dan geldt conform de Monumentenwet 1988 een meldingsplicht bij het bevoegd gezag, [REDACTED]. Synthegra Archeologie Rapport 173116	
2343973100 (48726)	200c meter ten noordoosten van het plangebied Voormalige Joodse Begraafplaats te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105734/460498	Type onderzoek: booronderzoek Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 11-10-2011 00:00:00 Resultaat: RAAP-projectcode: ALAA Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voor-genomen bodemingrepen geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumenten-zorg (AMZ) noodzakelijk geacht. Meer specifiek zijn de volgende bevindingen van belang: - Op basis van het bureauonderzoek, gold een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf de Bronstijd. Deze vindplaatsen worden op de oeverafzettingen van de Oude Rijn verwacht. - Archeologische resten worden direct onder de bouwvoor verwacht. - Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat de bodem in het plangebied tot in de oeverafzettingen is verstoord. Eventuele archeologische resten zullen verstoord zijn waardoor deze waarschijnlijk niet meer in situ aanwezig zijn, en de informatiewaarde gering is. - Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.	Rapport
2391122100 (54859)	200c meter ten noordoosten van het plangebied Lage Zijde te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105634/460592	Type onderzoek: booronderzoek Uitvoerder: BAAC BV Datum: 6-12-2012 00:00:00 Resultaat: Binnen grote delen van het plangebied is een intacte bodem aangetroffen onder een recent aangebrachte ophooglaag. Op basis hiervan is de hoge verwachting voor die delen van het plangebied waar de archeologisch relevante bodemlaag niet is verstoord, gehandhaafd. Indien bij de toekomstige plannen de verstoring dieper zal reiken dan de ophooglaag, dient vervolgonderzoek plaats te vinden. Voor nadere informatie wordt verwezen naar BAAC-rapport V-12.0416	
2416427100 (58136)	450c meter ten noordoosten van het plangebied Lage Zijde te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105950/460621	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 12-9-2013 00:00:00 Resultaat: Tijdens het onderzoek zijn geen archeologische sporen aangetroffen anders dan recente puinlagen - en heipalen van het recentelijk gesloopte schoolgebouw. Er	Rapport

		zijn op de locatie geen resten - (ook geen indirecte aanwijzingen) van de op basis van de historis	
2465076100 (64332)	120c meter ten noordwesten van het plangebied Aarkade te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105488/460528	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 16-12-2014 00:00:00 Resultaat: Plangebied Lage Zijde deelgebied 9D - RAAP-projectcode: ALLZ2.	Rap- port
2480214100 (66299)	160c meter ten noordwesten van het plangebied Lage Zijde 9C te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105440/460541	Type onderzoek: archeologische begeleiding Uitvoerder: IDDS Archeologie B.V. Datum: 20-4-2015 00:00:00 Resultaat: .	Rap- port
3986549100	200c meter ten noordwesten van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105446/460610	Type onderzoek: opgraving Uitvoerder: IDDS Archeologie B.V. Datum: 28-1-2016 00:00:00 Resultaat:	Rap- port
4018445100	250c meter ten noorden van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105500/460668	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Uitvoerder: SOB Research Datum: 7-11-2016 00:00:00 Resultaat:	Rap- port
4019385100	150c meter ten oosten van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105684/460451	Type onderzoek: booronderzoek Uitvoerder: IDDS Archeologie B.V. Datum: 14-11-2016 00:00:00 Resultaat: Uit het veldonderzoek blijkt dat het plangebied in zijn geheel ligt op de kronkel- waard/ oeverwal/binnenbocht van een oude geul van de Rijn die direct ten oosten van het plangebied ligt. Afzettingen van de Kromme Aar zijn niet aangetroffen in het plangebied	Rap- port
4040906100	350c meter ten noorden van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105609/460772	Type onderzoek: booronderzoek Uitvoerder: Antea Group Archeologie Datum: 16-3-2017 00:00:00 Resultaat: Boringen zijn uitgevoerd.	Rap- port
4041619100	130c meter ten noordoosten van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105643/460495	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Uitvoerder: IDDS Archeologie B.V. Datum: 11-4-2017 00:00:00 Resultaat:	Rap- port
4609592100	120c meter ten westen van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105417/460413	Type onderzoek: archeologische begeleiding Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 4-6-2018 00:00:00 Resultaat:	Rap- port
4611113100	70c meter ten noordwesten van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105495/460471	Type onderzoek: booronderzoek Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 7-6-2018 00:00:00 Resultaat: In alle boringen is een oude woongrond aangetroffen, waarin verschillende indi- catoren zitten. Deze wijzen op een datering van 18e eeuw of jonger, wat in de lijn van de verwachting ligt gezien de ten oosten van het plangebied aangetroffen ar- cheologische r	Rap- port
4661748100	70c meter ten noordwesten van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105497/460472	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Uitvoerder: IDDS Archeologie B.V. Datum: 24-1-2019 00:00:00 Resultaat:	Rap- port
4679909100	400c meter ten noorden van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105600/460785	Type onderzoek: archeologische begeleiding Uitvoerder: Econsultancy BV Datum: 14-3-2019 00:00:00 Resultaat:	
4705699100	150c meter ten zuiden van het plangebied te Alphen aan den Rijn Gemeente Alphen aan den Rijn Coördinaat: 105484/460275	Type onderzoek: booronderzoek Uitvoerder: Laagland Archeologie BV Datum: 1-6-2019 00:00:00 Resultaat:	Rap- port

Bijlage 3 Vondstmeldingen

Zaaknummer (Waarnemingsnr.)	Locatie	Omschrijving
2391122100 (444782)	130 meter ten noordoosten van het plangebied Lage Zijde te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105607/460529	<i>Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd :</i> - 4 fragmenten van keramische bouw materiaal <i>Nieuwe tijd :</i> - fragment van een glazen object, - fragment van witbakkend geglazuurd aardewerk - 2 fragmenten van roodbakkend geglazuurd aardewerk - 2 fragmenten van majolica kommen/schalen
2416427100	450 meter ten noordoosten van het plangebied Lage Zijde te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105945/460630	<i>Late Middeleeuwen :</i> - fragment van een steengoed kan - 4 fragmenten van geelwitbakkend Pingsdorf aardewerk <i>Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd :</i> - 6 fragmenten van tegels - fragment van een dakpan - 2 fragmenten van Limburgs witbakkend geglazuurd aardewerk - 6 fragmenten van roodbakkend geglazuurde borden/schotels - 26 fragmenten van roodbakkend geglazuurde grappen - 4 fragmenten van geglazuurde steengoed voorraadva- ten - fragment van leisteen dakbedekking <i>Nieuwe tijd :</i> - fragment van Ruinen-Wommels:3-ledig, hoge vorm - 4 fragmenten van glazen flessen - 10 fragmenten van keramische kleipijpen - 6 fragmenten van porselein:kop/beker - 5 fragmenten van faience borden/schotels - 5 fragmenten van industrieel wit (Maastrichts/Regout) - 2 fragmenten van geglazuurde steengoed kannen - fragment van een metalen spijker
2465076100	120 meter ten noordwesten van het plangebied Plangebied Lage Zijde te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105486/460517	<i>Nieuwe tijd - RECENT :</i> - 4 kuilen, <i>Nieuwe tijd :</i> - muurrestanten - fragment van een vloer - 2 fragmenten van beerputten - 2 beschoeiingen - 9 fragmenten van palenrijen
2480214100	170 meter ten noordwesten van het plangebied Lage Zijde 9C Zuid te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105447/460551	<i>Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd :</i> - 47 kuilen, - cultuurlagen - 6 greppels/sloten - 5 paalgaten <i>Nieuwe tijd :</i> - muurrestanten - 19 fragmenten van vloeren - stenen funderingen
2822391100 (22785)	350 meter ten noorden van het plangebied Dammenooy te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105600/460750	<i>Romeinse tijd :</i> - fragment van een dakpan - 9 bakstenen
2833926100	500 meter ten noordoosten van het plangebied Kievietstraat te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105780/460870	<i>IJzertijd :</i> - cultuurlaag - handgevoemd aardewerk - schelp afval - fragmenten van plantaardig, hout objecten, - botmateriaal
2833942100 (24576)	350 meter ten noorden van het plangebied Dammenooy te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105600/460750	<i>Romeinse tijd :</i> - fragmenten van keramische bouw materiaal
3986549100	200 meter ten noordwesten van het plangebied Hoofdstraat 49-55 En 65-67 te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105446/460617	<i>Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd :</i> - 16 kuilen, - 5 beschoeiingen - 10 greppels/sloten - 145 paalgaten - 12 fragmenten van palenrijen <i>Nieuwe tijd :</i>

		- 15 fragmenten van constructies - stenen funderingen
3997743100	450 meter ten noorden van het plangebied Hoofdstraat 133-141, Alphen Aan Den Rijn te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105446/460873	<i>Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd :</i> - 11 kuilen, - 6 greppels/sloten - 57 grondsporen, - 132 paalgaten <i>Nieuwe tijd :</i> - fragment van een put, - muurrestanten - 4 fragmenten van vloeren - fragment van een beerput - 2 fragmenten van paalkransen - waterput
4018445100	250 meter ten noorden van het plangebied Hoofdstraat En Thorbeckeplein te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105478/460674	<i>Nieuwe tijd :</i> - graf, dier - muurrestanten - greppel/sloot
4041619100	180 meter ten noordoosten van het plangebied Lage Zijde En Aargebouw, Alphen Aan Den Rijn te Lage Zijde Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105698/460501	<i>Nieuwe tijd :</i> - 13 kuilen, - muurrestanten - 8 greppels/sloten - 13 paalgaten
4574868100	450 meter ten zuiden van het plangebied Raadhuisstraat 185-193 te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105420/459994	<i>Nieuwe tijd :</i> - 4 graven, inhumatie - muurrestanten - fragment van een vloer - 14 greppels/sloten - 28 paalgaten
4609592100	120 meter ten westen van het plangebied Rijnkade te Alphen Aan Den Rijn Gemeente Alphen Aan Den Rijn Coördinaat: 105417/460412	<i>Nieuwe tijd :</i> - muurrestanten - fragment van een haard(plaats) - 9 fragmenten van vloeren - fragment van een beerput

